10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի 20
ԿՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه یومی سورهانتاك غزته سی
صاحب امتیاز د. جیوه‌لك
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ Խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամեն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ	ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (Թղթատարի ծախքը մեր վրայ)	ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ (Թղթատարի ծախքը մեր վրայ)
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75	12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100	12 ամիսը կանխիկ ֆր. 22
6 » » » 40	6 » » » 50	6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Թողլով որ յարգելի Տէր Լինդքէ իր փորձառու հայեացքները պարզէ քաղաքական այս կամ խնդրոյն վրայ, և անկէ առաջ գալիք հաւանական հետեւանքներուն վրայ լուսաբանէ ընթերցողները, մենք մերթ ընդ մերթ այս սիւնակներուն մէջ կ'ուզենք արձագանգ ըլլալ միջազգային կեանքի այն ամէն երեւոյթներուն, որոնք կրնայ ըլլալ որ տէրութեանց արտաքին աշխարհավարութեան վրայ կարեւոր ազդեցութիւն մը չունենան, բայց իրենց ընկերային, իմացական կամ նոյն իսկ քաղաքական ներքին կեանքի շահեկան կողմերը կ'արժէ որ ծանօթացուին։

Արդ այս կարգի շահագրգիռ հարցերէն մէկն է գործաւորներու հանգստեան թոշակ յատկացնելու մասին պատրաստուած օրինագիծը, որուն մասին այս պահուն վիճաբանութիւններ կը կատարուին Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Ֆրանսական բոլոր լրագիրները իրենց էջերը լայնօրէն կը բանան լուսաբանելու համար այս խնդիրը և հնար եղածին չափ լաւագոյն լուծում մը գտնելու համար անոր։ Ամէն գաղափարի և ամէն կուսակցութեան պատկանող թերթեր գրեթէ համաձայն են այլեւս աշխատելու անկարող գործաւորներու հանգստեան թոշակ սահմանելու անհրաժեշտութեան մասին։ Ձախակողմ հանրապետականները, արմատականները, ընկերվարականները հաւասարապէս փափաքող են այս բանին։ Դեռ անցեալ օր նախկին վարչապետ Պ. Մէլին Ռըմիռմօնի մէջ կը յայտարարէր թէ Ֆրանսական աշխատութեան օրինագիրքը պէտք է ամբողջացուի գործաւորներու հանգստեան թոշակի ընտիր օրինագծով մը։ Բայց այդ օրինագիծը ծանր դժուարութիւններ ունի հարթելիք, դժուարութիւններ զորս նշմարած էին աւելի առաջ նոյն խնդրոյն վրայ օրինագիծներ պատրաստող բոլոր անձերը՝ Պ. Պ. Բօնդան, Պուաժուա, Միլրան։ Խնդիր է գիտնալ թէ գործաւորները պարտաւոր պիտի ըլլա՞ն իրենց հանգստեան թոշակի նպաստին վճարումներ ընելու, թէ գործատէրերը և պետութիւնը միայն պիտի հոգան այդ նպաստին դրամագլուխը։ Նոր օրինագծին ջատագով Պ. Բօլ Լաֆարկ երբեք չընդունիր գործաւորներու այդ վճարումը՝ ո'րչափ ալ աննշան բան մը ըլլայ անոնց տալիքը, այսինքն 2 ֆր.էն վար աւուրչէք ստացողներու համար 1 սու (10 փր.), մինչեւ 5 ֆր. աւուրչէք ստացողներու համար 2 սու (20 փր.), և անկէ վեր աւուրչէք ստացողներու համար 3 սու։ Պ. Լաֆարկ սկզբամբ կը մերժէ գործաւորներու այդ վճարումը, զոր «դրամատէրներու մէկ նոր գողութիւնը» կ'անուանէ «ի վնաս գործաւորներու»։ Աշխատելու անկարող գտնուողներու տրուելիք հանգստեան թոշակը մարդասիրութեան գործ մը չէ կ'ըսէ Պ. Լաֆարկ, այլ գործաւորներէն իրենց չարքաշ կեանքի ամբողջ գոյութեան միջոցին կնքուած պարտքի մը հատուցումն է պարզապէս։ Ուրիշներ, ընդհակառակն, գործաւորներու իրենց ապագայ հանգստութեան համար մասնավճարներ ընելը կը պաշտպանեն։

Խորհրդարանին կը մնայ համաձայնութեան եզր մը յառաջ բերել այս երկու հակառակ սկզբունքներուն միջեւ։ Ասկէ զատ տակաւին լուրջ քննութեան ենթակայ պիտի ըլլայ սա կէտը թէ 65 տարեկանին հասնող գործաւորներուն տարեկան առնուազն 300 ֆրա՞նք պէտք է վճարուի, ինչպէս կը յանձնարարէ նոր օրինագծին քննիչ յանձնաժողովը, թէ պէտք է բաւականացուի գործաւորներու ըրած վճարումին 3% տոկոս մը վճարուելով, առանց նուազագոյն գումար մը երաշխաւորելու։ Այս պարագային, կ'ըսեն ոմանք, պետութիւնը ուրիշ բան չպիտի ըլլայ, եթէ ոչ պարզ սեղանաւոր մը միայն որ լաւագոյն կերպով պիտի շահագործէ աշխատաւորներու դրամը, ինչ որ փնտռուած նպատակակէտը չէ։ Բայց պէտք է նկատի առնել պատասխանատուութիւնը պետութեան, որ պիտի ստանձնէ 10 միլիոն գործաւորներու ամէն օր իր սնտուկներուն յանձնած դրամին յանձնառութիւնը և մատակարարութիւնը։ Գումար մը որ շատ չանցած տասներկուքէն տասնըհինգ միլիառ ֆր.ի ահագին գումարին պիտի հասնի։ Ասկէ զատ կը դիտուի որ այդ դրամագլուխը՝ անմիջական կերպով չպիտի կրնայ հայթայթել պէտք եղած հասոյթը։ Ի՞նչ ընթացք պիտի բռնուի այս միջոցին արդէն 65 տարին թեւակոխած գործաւորներուն, և հետզհետէ այդ տարիքը հասնողներուն համար։ Պետութիւնը և գործատէրերը պիտի ստանձնե՞ն անոնց հոգը, քանի որ կարելի չէ զանոնք ընկերութենէն տարամերժուած թշուառներ նկատել։

Մէջ բերուած այս մէկ երկու նըկատումները կը ցուցնեն թէ շատ դիւրաւ լուծուելիք հարց մը չէ գործաւորներու ապագային այս խնդիրը, և Ֆրանս. խորհրդարանը շատ կարեւոր գործ մը տեսած պիտի ըլլայ խընդիրը հիմնովին ուսումնասիրելէ ետք լաւագոյն օրէնք մը քուէարկելով գործաւորներու հանգստեան թոշակին համար։

* *

Մինչ հին աշխարհի հանրապետական մեծագոյն կառավարութիւնը, այսպիսի կարեւոր օրինագծով մը կ'աշխատի իր գործաւորներու վիճակին բարելաւութեան, Նոր Աշխարհի նորագոյն հասարակապետութիւնը՝ Աւստրալիա՝ գործաւորական խնդիրը հիմէն լուծել կը նայի, անանցանելի պատուարներ քաշելով իր ընդարձակ կղզիին շուրջը։ Եւ յիրաւի Աւստրալիոյ խորհրդարանի անդամներու մեծագոյն մասին ազգակը եղած է հայչակել «Ճերմակ Աւստրալիա»ն, White Australia. Այսինքն Աւստրալեան նորաստեղծ հասարակապետութիւնը սպիտակամորթներուն և միա՛յն սպիտակամորթներուն պէտք է ըլլայ։ Օտար ազգաններ, պղնձագոյն կամ սեւամորթ, Ասիացի կամ Ովկիանիացի գործաւորներ պէտք չէ ընդունուին հոն։

Չինացի գործաւորը, չարքաշ և սակաւապէտ, որ հետզհետէ կը համակրուէր(?) Խաղաղականի և Հնդկական Ովկիանոսի բոլոր ծովեզերեայ քաղաքները, արդէն անողոք կերպով վտարուած է Աւստրալիայէն։ Հիմայ ալ կարգը եկեր է Ճափոնցիներուն, որոնք ամենածանր տուրքերու կ'ենթարկուին, հոն չկրնալ մնալու սատրճան(?)։ Աւստրալիոյ դաշնակցային կառավարութիւնը գործաւորական կուսակցութեան պահանջումներուն վրայ, յանձն առեր է հեռացնել Աւստրալիայէն Քանաքացիներն ալ, որոնք շաքարեղէգի մշակութեան կը գործածուէին Քուինսլէնտի մէջ։

Աւստրալիացիները քանի որ իրենց կղզիին բացարձակ տէրը եղած են, կ'ուզեն որ միայն իրենք շահագործեն իրենց երկիրը։ Բայց պիտի բա՞ւեն այդ բանին։ Աւստրալիոյ սպիտակամորթ ժողովուրդը, որ արդէն շատ փոքրաթիւ է, շատ աննշան համեմատութեամբ կ'աճի։ 1895ին այդ աճման համեմատութիւնն էր հարիւրին 1·89 իսկ 1897ին՝ հարիւրին 1·37 միայն։ Եւ նոյն իսկ այս միջոցին կատարուած մարդահամարէն կը հաստատուի թէ ժողովրդեան աճումը աւելի նուազած է։ Գալով դէպի Աւստրալիա գաղթելու հոսանքին, այդ ալ այնքան աննըշան է որ 1899ին Աւստրալիայէն մեկնողներու թիւը՝ հոն ժամանողներու թիւէն 3000 հոգի աւելի է եղեր։

Եւ սակայն Աւստրալիացիները մեծ հաւատք ունին իրենց ապագային վըրայ։ Իրենց համար բաւական չէ ազգութիւն մը ըլլալ, կ'ուզեն կայսրութիւն մը կազմել։ Թեև Ովկիանոսին մէջ մեկուսացուած, կը յաւակնին իրենց ազդեցութիւնը տարածել աւելի հեռուները։ Իրենց ծանր կուգայ տեսնել թէ Ովկիանիոյ շատ մը կղզիներ արդէն Եւրոպացիներու ձեռքը կը գտնուին, և չեն ուզեր որ այլեւս նոր «տանձգութիւններ» ըլլան։ Ասոր համար է որ վերջերս բողոքեցին Ֆրանսական գաղթականներուն Նոր Հեբրիդեան(?) կղզիներու մէջ ցոյց տուած գործունէութեան դէմ։ Նոյնքան ցաւելի է իրենց համար Սամօայի և Նոր Կուինէայի կղզիներուն վրայ Գերմանական դրօշակ պարզուիլը տեսնել։ Եւ օրավհետեւ վերջերս զրոյց պտտած էր թէ այս վերջին կղզիին մէջ միսիոնարներ ջարդուած էին, կիրքերը բորբոքեցան Աւստրալիոյ մէջ, և գտնուեցան մէկ քանի երեսփոխաններ, որոնք առանց սպասելու յիշեալ լուրին հաստատուելուն, պահանջեցին յածանաւեր(?) զրկել Նոր-Կուինէա անդորրութիւնը վերահաստատելու համար հոն։

Հինն Եւրոպայի քաղաքակիրթ ազգերը կրնայ ըլլալ որ ծիծաղին Աւստրալիոյ այս յանդուգն և ինքնավստահ աններողութեան վրայ, բայց պէտք է ըսել թէ տարօրինակ կորովի մը յայտարար նշանն է ատիկայ։

Զ.

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՈՑ ԳՈՐԾԵՐ

Ցաւալի վճռեր կրթական գործին շուրջը.— Այվատեան Սրբազանի ստացած գնահատման գիրը թագաժառանգ իշխանէն.— Օդերը.

Դպրոցական խնդիր մը վերջերս բաւական զբաղման առարկայ եղաւ այստեղ։

Անխիղճ կերպով զրպարտելով ուսուցիչներէն մէկը և մէկ քանի աշակերտուհիներ, նպատակը այն զրպարտիչներուն որոնց մասին գրած էի նախորդ նամակովս, եղած է վտարել ուսուցչական խումբը և Հոգաբարձութիւնը, որպէս զի հեռանան իրենց պաշտօններէն, և անոնց տեղը բերեն իրենց կուսակցութեան մարդիկը, որոնք ոչ մէկ արժանիք ունին։ Եւ որպէս զի ծնողներուն և հասարակութեան միտքը պղտորեն, խումբ մը մարդիկ [illegible] հնարեր են խայտառակ ամբաստանութիւններ և համոզելով իրենց նման մէկ քանի տգէտներ ժողովրդին մէջ բերնէ բերան տարածեր են իրենց հնարած սուտը և զրպարտութիւնը։

Երկու օր առաջ Առաջնորդարանի մէջ պատուաւոր մարդկանց ներկայութեան քննութիւն կատարուելով, երեւան ելաւ այդ ամբաստաններուն հնարած սուտերը, նոյն իսկ իրենց բերնով։ Այս հասարակական ժողովէն առաջ արդէն ուսուցչական խումբը ժողով մը գումարած և հարցաքննած էր Բէգլար Տէր-Մինասեան անուն աշակերտը։ Ուսուցչական խումբը իր ամբաստանագիրը կազմելով, հասարակական ժողովին մէջ կարդաց, որով ներկաները համոզուեցան, որ երեք անձերը անհիմն և անամօթ մարդիկ են՝ և սուտեր հնարելով ուզած են հասարակութեան միտքը պղտորել։

Լիլաւայի դպրոցը 3 տարիէ ի վեր ներկայ ուսուցչական խումբին պաշտօնավարութեան տակ մեծ յառաջդիմութիւններ է ցոյց տուած, ահա այս յառաջդիմութիւնն է, որ չարերուն աչքին փուշ եղած է, և այս սուտ միջոցներով կը ջանան այդ բարոյական ու կրթական շէնքը կործանել և անոր աւերակներուն վրայ պատրաստել իրենց հացի խնդիրը, և ոմանք ալ յագեցում տալ իրենց չար կիրքերուն և թշնամութեանց։

Շատեր հեռուէն Պարսկահայերուն այլեւայլ կրթական և բարեգործական մարմիններու համբաւը լսելով, կը կարծեն թէ նախանձելի վիճակ մը ունին Պարսկահայերը. մինչդեռ իրականութիւնը ասոր բոլորովին հակառակն է։ Ամէն բան արտաքին երեւոյթ է և խաբուսիկ (*)։

* *

Խոստմանս համեմատ Թագաժառանգ իշխանին՝ Տ. Սահակ եպիս. Այվազեանի տուած գոհունակութեան պաշտօնագրի պատճէնը կը զրկեմ ձեզ։ Ահաւասիկ այդ գիրին բառական թարգմանութիւնը.—

«Հայերու առաջնորդ Սահակ եպիս., որ քանի տարիներէ ի վեր Ատրպատականի թեմին կրօնական գործերը վարելու համար Դաւրէժ [illegible] քաղաքս կը պաշտօնավարեր, անոր բարեկարգ պաշտօնավարութիւնը մեր անկեղծ սիրտը շատ գոհ ըրած է, մեր շնորհները արտայայտելու համար անոր մասին այս սրբատառ գրութիւնը տալով, անոր փառքը կ'աւելցնենք։ Մուհարրէմ 1319»։

* *

Այս տարի անձրեւները ժամանակին առատ եկան և յոյս կայ որ բերքը լաւ ըլլայ։ Անցեալ տարուան բերքը արդէն յոլով էր և նոյն պատճառով հացի գինը կէս առ կէս իջած է։ ...

Դաւրէժ 7 մայիս 1901

(*) Այս թղթակցութեան հետ մեզ ղրկուած էր նաև աշակերտներու հարցաքննութեան թուղթերը և «զրպարտութեանց քննիչ յանձնաժողովին» տեղեկագիրը, որոնք երկարորդ համբերութեամբ ծայրէ ի ծայր կարդացինք, և մեր կրած դառն տպաւորութեան ընթերցողներն ալ մասնակից չընելու համար չուզեցինք հրատարակել։ Պարսկաստանի նման տեղ մը, ուր կրթական գործը շատ ու շատ խնամքի և աշխատութեան կը կարօտի, պէ՞տք է որ գոհ ըլլայ այսպիսի անձնական զրպարտութիւններու։ Իրարմէ վրէժ լուծելու ուրիշ բան չեն գտեր, ու դպրոցներն ու կրթական գործը միջոց ընել կ'ուզեն։ Այս ի՞նչ ցաւալի բան է. ճիշդ ինչ որ կը պատահի մեր կողմը կարգ մը գաւառներու մէջ, կարծես թէ միքրոպի մը միջոցաւ մինչեւ Պարսկաստան գացեր է։ Լաւ կ'ընեն եթէ այդպիսի խռովութիւն պատրաստողները խստու հեռացնեն դպրոցներէն։ Մենք վերջին կարգադրութիւններու վրայ, գոհացուցիչ լուրեր կը ստանանք Պարսկաստանէն ու մեզի կը ներկայացնեն այն համեմատութիւնը դպրոցական վէճերու միօրինակութիւնները, որոնցմէ զզուած ենք արդէն։

Մ. ԽՄԲ.

ՏԽՈՒՐ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Երեւման Խաչի կիրակի օրը եկեղեցի գացի։ Պատարագի ժամանակ էր, ջերմեռանդութեամբ կ'աղօթէի։ Բոլոր մարդ մը Պատարագիչ Սրբազանին աղօթքներուն կը հետեւէր, «օրհնեալ թագաւորութիւնն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ։ Խաղաղութիւն ամենեցուն» և այլն։

Իսկ ես մտածելով որ այս մարդուն տուած խաղաղութիւնը խռովութիւն պիտի պատճառէ ինծի, տեղս փոխելով, մինչեւ դասին եաին(?) գացի։

Բարոյի ժամանակ սպասաւորող քահանայք և կաւստկրօնք(?) սեղանին վրայ երեսնին ժողովրդեան դարձնելով, խառն ի խուռն ծալապատիկ նստեցան։ Ոմանք ալ ամենայն քաղաքավարութեամբ ծունկերնին անկած իրարու հետ խնդալով կը խօսէին։ Ո՞վ գիտէ ի՞նչ [illegible] խօսքեր կը փոխանակէին։

«Աստուծմէ ոչ երկնչին և ի մարդկանէ ոչ ամաչեն», ինչպէս [illegible] մանաւանդ [illegible] մազերով [illegible] լուսարար ծխող քահանան, որ սարկաւագութիւն կ'ընէր։ Կարծես թէ [illegible] մը չէին է, ձեռքը բռնած մոմովը և բուրվառը «ճնկլ ճնկլ» երերցնելով, [illegible] կուտար դպրաց և սպասաւորաց, և այսպէս [illegible] կը ծախէր։

Վերաբերումի կարգը եկաւ, դասին մէջէն մինչեւ սեղանին սանդուղներուն վրայ միամիտ աղաք և [illegible] հաւատացեալք ֆեսերը գլուխնին կայնած էին։ Քահանայ մը գալով սանդուղներուն վրայի միամիտները ու [illegible]ները վար իջեցնել տուաւ։ Վերաբերումին թափօրը անցնելու համար ճամբայ բանալով, խեղճ քահանան «Ֆեսերնիդ հանեցէք» կ'աղաղակէր. բա՞յց մտիկ ընող ո՞վ։

Վերջապէս թափօրը անցաւ։ Սրբազան Պատարագիչը Զաթուլ-թաղ ի գլուխ աթոռին վրայ բազմեցաւ։ Տեսաւ որ դասին մէջ կայնողները ֆեսերնին չեն հանած։ Զուարթ նայուածքով մը, քաղցրութեամբ, «Ֆեսերնիդ հանեցէք» ըսաւ, մէկ քանիներ հանեցին։ Սրբազանը տեսաւ որ շատեր ֆեսերնին հանած չեն, սիրտը կոտրեցաւ։ Ամէն ամէն սեւմ ձեզ, ես ալ յուզուեցայ։

Կարգը եկաւ «Ողջոյն տուք միմեանց ի համբոյր սրբութեան, և որք ոչ էք կարող հաղորդել Աստուածային Խորհրդոյս առ դրունս ելէք և աղօթեցէք»ին։

Այն միջոցին բարեպաշտները [illegible] չեղաւ. եթէ «առ դրունս» ելլէին, եկեղեցիին մէջ երկու փոքրիկ անձեր [illegible] և Սրբազան Պատարագիչին զատ մէկը չպիտի մնար։

Ես եկեղեցի գացի գործած մեղքերուս թողութիւն առնելու համար։ Նայեցայ որ «դեր զմեզս ի վերայ մեզաց» պիտի ըլլայ։ Շիտակը գործես չեկաւ. եկեղեցիէն դուրս կ'ելլէի։ Տեսայ որ դասին դրան առաջքը երկու հատ [illegible] գլխարկնին ձեռքերնին բռնած երիտասարդ մուրացիկներ կայնած էին։ Ինքզինքս Վենետիկ կարծեցի. բայց անոնց ձեռքը մէկ մէկ ջութակ կ'ըլլայ, մինչդեռ ասոնց ձեռքը չկար։ Առաջինութիւնը չէ ներեր [illegible], ինչ և իցէ, [illegible] անցածը ըսեմ։ Գրպանէս երկու [illegible] հանեցի այս մուրացիկներուն տալու համար, աւաղ որ գլխարկ չեն երկնցներ [illegible]։ Աւաղ զանոնք դիտելու համար, նորէն կայնեցայ։

Շիտակը ըսելով, դպիրները շատ լաւ կ'երգէին, հոգեպարար աղօթքներ, մանաւանդ վերջին «Ի տէր պարծեսցի»ն։ Բոլոր անուշիկ ձայնով մէկը կար, [illegible] դպրաց հետեւելով կ'երգէր։ Երեսը նայեցայ։ Ի՞նչ տեսնեմ, անունը [illegible] գրող մեր երեւելի պաշտօնեաներէն գրագէտը։ Ա՛լ ականջիս մէկը դպրաց, միւսն ալ համակրելի գրագէտին երկնցնելով, մուրացկանները կը դիտէի, որոնք, այրերուն գլխարկ չէին երկնցներ, երբ կիները կ'անցնէին անոնց կ'երկնցնէին։ Արդարեւ կիներուն մէջ... ոմանք... շատ գթասիրտ երեւցան ողորմութիւն բաշխելու...։

Սիրելի ընթերցող, կը հարցնեմ ձեզի։ Սուրբ եկեղեցւոյ մէջ այսպէս կայնիլ, այսպէս նստիլ, և այսպէս աղօթել կ'ըլլա՞յ մի։ Եղբայր, Եւրոպացիներն ալ մեզի պէս Քրիստոնեայ են։ Եկեղեցի մտած ատեննին գլուխնին բանալով, ամենայն երկիւղածութեամբ կը կայնին, առանց մէկու մը երեսը նայելու։ Պատարագի ատեն միշտ ծունկի վրայ կը կայնին, աչքերնին գոց ու գլուխնին ծռած առաջքնին կը նային։ Քահանայ, դպիր և լուսարար, սեղանին առջեւէն անցած ժամանակնին երկրպագութիւն չըրած չեն անցնիր։ Ութ տարեկան մանկալ անմեղ աղաք անգամ ծունկի վրայ ժամերով անշարժ կը մնան, կարծես մէյ մէկ հրեշտակներ են։

«Որ ունիցի ականջս լսելոյ լուիցէ»։

Ս. Փ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ՇԱՏ ՑՈՒՆՑԵԼ Է Չինաստանի տագնապին վրայ: Թէեւ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէս զի Գերման կայսեր ոչ-պաշտօնական բանախօսութիւնները հրատարակութեան չդրուին, բայց Պերլինցի բարձրաստիճան պաշտօնատար մը Թղթակցի մը յայտարարեր է թէ Ն. Վեհափառութիւնը կասկածոտ աչքով կը դիտէ Չինաստանի ապագան: Չինացի ջոջերու խարդաւանանքները, գողերու, աւազակներու անպարտելի զօրութիւնը, եւ անյաջող հունձքերը խառնակութեան սերմեր են, որոնք կրնան սասանել Չինաստանը որ Եւրոպայի օգնութիւնը խնդրէ: Ուստի Վիլհէլմ Բ. անհրաժեշտ կը նկատէ տէրութիւններու համերաշխութիւնը, եւ կը յայտարարէ թէ պէտք չէ որ այդ համերաշխութիւնը խանգարուի անհատական մըրցակցութիւններով եւ զինուորական կարգադրութեան յաճախակի խանգարումներով: Ծանկ Ցէի հովիտը եւ Հանքօու պէտք է առեւտրական ձեռնարկութեան խարիսխ մը ըլլան, Չինաստանի ներքին հրապարակները բանալու եւ Հանքօուն Թիէնձինի մրցակից մը ընելու համար:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ կը նկատուի Չինաստանի մէջ: Բեքինէն կը հեռագրեն թէ չկայ մէկը որ համոզուած չըլլայ թէ չփոթութիւնները պիտի վերսկսին, երբ օտար զօրքերու մեծ մասը մեկնի: Դժուարութիւնները այն ատեն պիտի սկսին, որովհետեւ Չինացիներու քինախնդրութեան վտանգն ալ պիտի աւելնայ տէրութիւններու մրցակցութեան վրայ:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻ ՊԱՇՏՕՆԸ.— Պերլինի Բէօրզ լրագիրը կը պաշտօնապէս կը հերքէ այն զրոյցը թէ Վիլհէլմ կայսրը Ֆրանսացի զօրավար մը առաջարկած ըլլայ իբրեւ յաջորդ կոմս Վալտէրզէի: Չինաստան գտնուող զօրաց ընդհ. հրամանատարութեան խնդիրը պիտի կարգադրուի զանազան զօրավարներու միջեւ: Պերլինեան Թերթը կը յաւելու թէ այդ զօրքերը մինչեւ բանակցութեան վերջանալը միայն պիտի մնան Չինաստան:

ՉԻՆԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆՔԸ.— Բեքինէն հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Համաձայնութիւն գոյացած չէ տակաւին դեսպաններուն միջեւ, չինական տուգանքին մասին: Չինական լիազօրները կ'ընդունին 40 տարեկան հատուցանել տուգանքը, իսկ ընդհակառակն դեսպանները լաւագոյն կը համարին 45-50 տարի պայմանաժամ տալ տուգանքը վճարելու համար:»

ԹԻԷՆՁԻՆԷՆ կը հեռագրեն յունիս 7 թուով.—«Զօր. Վուառօն Ֆրանսական զօրքերուն արգիլեց անգլիական թաղին մէջ մնալ: Բայց տարակուսելի է որ այս հրամանը երկար ատեն գործադրուի, որովհետեւ մեծ դժգոհութիւն կը պատճառէ:

—Գերմանացի Զօր. Լէսէլ Թիէնձինէն կը հեռագրէ Ցունիս 7 թուով.—«Այժմ հաստատուած է որ Գերման զօրքերը բոլորովին անմասն մնացած են անցեալ կիրակի փողոցին մէջ պատահած չփոթութեան: Երեք զօրքեր որոնք ծանրապէս վիրաւորուած էին, բաւական լաւ վիճակի մէջ կը գտնուին: Բեքինի արգիլեալ քաղաքին հրդեհին պահուն Արքայական մատենադարանի երեք հնձքերը այրեցան:

—Բեքինէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ անցեալ չորեքշաբթի օրը նոր կռիւ մը ծագեր է Թիէնձինի մէջ Ֆրանսական զօրքերու եւ Անգլո-Հնդիկ զօրքերու միջեւ: Այս վերջինները իրենց հրացանները գործածեր են: Երկու մեռեալ եւ հինգ վիրաւոր կան:

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՄԷՋ.— Բրեդորիայէն յունիս 6 թուով կը հեռագրեն Թայմզի.—«Զօր. Պըլուտ երեքշաբթի օրը հոս հասաւ, եւ Լորտ Քիչընըրի հետ տեսակցեցաւ Թրանսվալի արեւելեան կողմը կատարուելիք զինուորական գործողութեանց մասին: Վերջին երկու ամիսներու մէջ ձեռք բերուած յաջողութիւնները, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ գերիներ բռնուիլը ընդհանուր լաւատեսութիւն մը յառաջ բերին զինուորական կացութեան մասին: Բայց պէտք չէ մոռնալ թէ միշտ պիտի գտնուին Պօէրներ' Թշնամութիւնները շարունակելու համար, ցորչափ ինքզինքնին Պօէրական կառավարութեան անդամ անուանողները ազատ ըլլան: Տէկին Լուի Պօթայի Եւրոպա ուղեւորութիւնը հաստատել կը թուի այն զըրոյցը թէ Զօր. Պօթա մտադիր է մեկնիլ այս երկրէն, իր անձնական շահերու ամէնէն նպաստաւոր վայրկեանին: Պօէրի մը պատմութեան նայելով Զօր. Պօթա անցեալ շաբթու բանախօսութիւն մը արտասաներ է իր կուսակիցներուն' Սթիձքորի մէջ, որ Ամպերսամի հարաւ. արեւմտեան կողմը կը գտնուի: Պօթա կրկին հաւաստեր է թէ Անգլիա նեղ վիճակի մէջ է Եւրոպական չփոթութեանց հետեւանօք, եւ իբրեւ Անգլիացիներու տկարութեան նշան ցոյց տուեր է անձնատուր եղող Պօէրներու նըկատմամբ ցուցուած թոյլտուութիւնը: Զօր. Պլումի կատարած գործողութիւններէն հասկցուած է թէ Պօէրները օգուտ քաղած են Զօր. Պօթայի տուած խորհուրդներէն, որով կը հրաժարին զանոնք լեռներու մէջ տարաստանիլ եւ խոյս տալ հակառակորդաներէ: Մէկ քանի Պօէր հրամանատարներ որոնք կարեւոր աշխարհներու տէր են, վարանոտ ընթացք մը ունին: Ասոնց մէջ կը գտնուին Ժուպէր եւ Շումէն:»

—Բէյր Թառնէն հեռագիր մը կ'ըսէ. «Աղէքսբրինի Հոլանտացի հովիւ Պ. Սէլէէ լրագիրներուն նամակ մը կ'ուղղէ, որուն մէջ գովեստով կը խօսի Բորթ-էլիզապէթի բանակետը գտնուող Պօէր կիներու եւ աղջկներու նկատմամբ Անգլիացիներու կողմէ ցուցուած մարդասէր վարմունքին վըրայ:»

ԱՆԳԼ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ վերսկսաւ իր նիստերը Պենտէկոստէի արձակուրդէն ետքը: Բայց կարեւոր խնդիրներ չկան վիճաբանութեան առարկայ: Երեսփոխան մը կառավարութեան միջամտութիւնը խնդրեց աշխատութեան ժամերը նուազեցնելու համար պանդոկի սպասաւորներուն, որոնք շաբաթը 70 ժամ կ'աշխատին: Պ. Չէմպըրլէն երեսուներկուերորդ անգամը ըլլալով յայտարարեց թէ Անգլիա չուզեր Պօէրներու անկախութիւն տալ:—Պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք գոհութեամբ յայտարարեց թէ բոլորովին անհիմն է այն լուրը թէ երկու Անգլիացի սպաներ սպանուած են Պօէրներուն կողմէ, մերժելէ ետքը անոնց օգնել՝ նոյն իսկ իրենց թնդանօթները իրենց հայրենակիցներուն դէմ դարձնելու:—Ցեաոյ եկեղեցիի վիճաբանութեան սկսելով, Սկովտացի երեսփոխանները դժգոհութիւն յայտնեցին թէ իրենք, բաղդատաբար, Անգլիացիներէն աւելի տուրք կը վճարեն: Երեսփոխաններէ ոմանք ալ հեռագրաց եւ թղթատարութեան նախարարը քննադատեցին: Բայց ասոնք բոլորը այնպիսի փոթորիկներ են, որոնք ծծծաղ միայն կը շարժեն: Նախարարական նաւը վտանգելու բան մը չունի այս միջոցին:

ՆՈՐՔԻ ԴՈՒՔՍԸ ԵՒ ԴՔՍՈՒՀԻՆ Աւստրալիայէն ճամբայ ելեր են հինգշաբթի օրը, Օգլէնտ երթալու համար: Շոգենաւը երբ նաւահանգիստէն պիտի մեկներ, պըզտիկ արարողութիւն մը տեղի ունեցեր է: Ռուսական կցուոյ մարտանաւուն նաւապետը, ռուսական սովորութեան մը համաձայն, հաճարէ սեւ հաց եւ աղ մատուցեր է Անգլիոյ արքայազուն ամոլին: Դըժբաղդաբար երբ նաւապետը դքսուհիին առջեւ կը խոնարհէր, դիպուածով աղը Ն. Բարձրութեան շրջազգեստին վրայ թափեր է: Ինչպէս յայտնի է, այս սովորութիւնը շատ հին ժամանակէ ի վեր գոյութիւն ունի Ռուսիոյ մէջ: Հաճարէ հաց եւ աղ ներկայացնելը հաւատարմութեան, մեծարանքի եւ հպատակութեան նշան մըն է: Աղ ու հաց ներկայացնելը սա նշանակութիւնը ունի թէ զայն մատուցանողը հոգւով մարմնով զայն ընդունողին նուիրուած է: Այս պարագային, Ռուս նաւապետը ցուցնել կ'ուզէր Նորքի դուքսին սերտ ազգականութիւնը' Ռուսիոյ Զարին հետ: Հին ատեն այս արարողութիւնը տեղի կ'ունենար ըղջաւոր անձնաւորութեան մը ժամանումին ատեն, եւ ոչ թէ անոր մեկնումին: Ռուսիոյ մէջ շատ մը աւելորդապաշտութիւններ եւ սովորութիւններ կան աղին նկատմամբ: Երբ աղը թափի, դժբաղդութեան մը նըշան կը համարուի: Եւ ասիկա ոչ միայն Ռուսիոյ' այլ եւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ: Բայց պէտք չէ մոռնալ թէ դժբաղդութիւնը անոր գլխուն կուգայ' որ աղը թափեց: Հետեւաբար, եթէ հաւատք ընծայենք այս նախապաշարումին, ասւս նաւապետը դժբաղդութեան մը զոհ պիտի երթայ, կամ դժուարին ճամբորդութեան մը հանդիպելով եւ կամ ուրիշ կերպով: Աղ ու հաց մատուցանելու սովորութիւնը մեր մէջ ալ գոյութիւն ունի:

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ.—Վարչապետ կոմս Պիւլովի նախագահութեամբ եւ դաշնակցային պետութիւններու մասնակցութեամբ կատարուած բանակցութիւնները' Մաքսային սակացոյցի խնդիրներուն վրայ, անցեալ չորեքշաբթի օրը վերջացեր են: Կոմս Պիւլով փակման ճառ մը խօսելով յայտարարեր է թէ' բանակցութեան մասնակցող բոլոր նախարարները հետեւած են մեծ վարչապետ Պիզմարք իշխանին, ազգին մեծ շահերը միայն նկատի առնելով, սեղմ գործակցութեամբ մը եւ լայն հայեացքներ կրելով իրենց սրտին մէջ: Իրենց համերաշխաբար կատարած գործը օգտակար պիտի ըլլայ ոչ միայն մաքսային սակացոյց մը պատրաստելու էական գործին, այլեւ գերման կայսրութեան, որ հիմնուած է դաշնակից պետութեանց' կայսրութեան գործերուն գործօն մասնակցութիւն մը ունենալուն, իրենց պարտքերը կատարելուն, եւ կայսրութեան իրաւունքները յարգելուն վըրայ, Պավիերայի նախարարը շնորհակալութիւն յայտնեց կոմս Պիւլովի խօսքերուն եւ յայտարարեց թէ «Գերմանական դաշնակցային պետութեանց անդամները պիտի ջանան կայսրութեան հանրային շահերը գերադասելու իւրաքանչիւր պետութեան մասնաւոր շահերուն:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Լօյտ Անջլէզէ խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Համպուրկ-Ամէրիքա շոգենաւային ընկերութեան ընդհ. տնօրէն Պ. Պալլէնի հետ, որ վերջերս Չինաստանէն Գերմանիա դառնալուն, Վիլհէլմ կայսեր ներկայութեանը ընդունուած էր: Պ. Պալլէն որ Շանկայի մէջ կարեւոր առանձնաշնորհումներ ձեռք բերած է իր ընկերութեան համար կ'ըսէ թէ պէտք չէ այնքան մեծ կարեւորութիւն ընծայել Պ. Բիէրբոնդ Մորկանի' «Ատլանդիք Թրանսբորդ Լայն» եւ «Լէյլանտ Լայն» շոգենաւային ընկերութիւններու գնումներուն: Պ. Պալլէն չի կարծեր որ այս գնումները կարենան վնասել գերման շոգենաւային ընկերութիւններու շահերուն: Սխալ է այն զրոյցը թէ Պ. Մորկան բանակցութիւններ կը կատարէ Համպուրկ-Ամէրիքա շոգենաւային ընկերութեան հետ' անոր նաւերը գնելու համար: Ցեաոյ Պ. Պալլէն Չինական խնդիրներու վրայ խօսելով յայտարարեց թէ Ծանկցէի մէջ առեւտուրը մեծապէս պիտի բարգաւաճի, եթէ երկրին խաղաղ զարգացումը չվրդովուի նորանոր չփոթութիւններով: Համպուրկ-Ամէրիքա ընկերութիւնը' Նորաեօյ լոյն ընկերութեան հետ համախորհուրդ' կ'ուզէ շոգենաւային գիծ մը հաստատել, նաւարկելու համար Ծանկ Ցէ գետին մինչեւ այն տեղերը, ուրկէ անդին նաւարկութիւնը անկարելի է այլեւս: Պ. Պալլէնի կարծիքով նոյն իսկ Չիլիթ նաւահանգիստը գործողութեան կարեւոր ասպարէզ մը կրնայ ըլլալ գերման նաւագնացութեան եւ վաճառականութեան համար, երբ այժմու չփոթութիւնները վերջ գտնեն: Համպուրկ-Ամէրիքա ընկերութիւնը որոշեր է շոգենաւային փոխնակուր երթեւեկութիւններ հաստատել Չին-Թէուի եւ Չէ Ֆուի, Չին-Թէուի եւ Թիէնձինի միջեւ: Այժմ Չինու ծովեզերքը նաւարկութիւնը ամբողջապէս Անգլիացիներու ձեռքն է:

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ԵՐԴՈՒՄԸ.— Անգլիոյ երեսփոխաններէն մէկը հարցուցած էր թէ զանազան վեհապետներ ի՞նչ երդում կամ յայտարարութիւն կ'ընեն կրօնքի մասին' երբ գահը բարձրանան: Անգլիոյ ներքին գործերու նախարարութիւնը նկատողութեան առնելով այս հարցումը, տեղեկագիր մը հրատարակած է: Այս տեղեկէն կը տեսնուի թէ Անգլիոյ մէջ թագաւորը զօրաւոր բառերով բողոքական մը յայտարարելու երդումը կ'ընէ: Գերմանիոյ մէջ գահակալութեան ատեն երդում չկայ, բայց Պրուսիոյ թագաւորը կը խոստանայ անվթար պահել երկրին հիմնական օրէնքները եւ անոնց համաձայն կառավարել երկիրը: Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը երդում կ'ընէ ոչ ալ ո. եւ է յայտարարութիւն: Զուգապէս «իր բարեկամներու շնորհաւորութիւնները կ'ընդունի:» Աւստրիոյ կայսրը եւ Հունգարիոյ թագաւորը կը խոստանայ անվթար պահել թագաւորութեան հիմնական օրէնքները, եւ կ'ընէ Մարիամ Աստուածածնին եւ բոլոր Սուրբերուն անունով:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՅ քաղաքական յարաբերութիւնները ամրապնդելու համար նորանոր ջանքեր կ'ըլլան: Բարիզի Իտալական առեւտրական սենեակը անցեալ հինգշաբթի օրը մեծ հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ Բարիզի Իտալական դեսպան կոմս Թորնիէլլիի: Ներկայ էր նաեւ Ֆրանսայի առեւտրական նախարար Պ. Միլրան: Այս առթիւ մէկ քանի ճառեր արտասանուեցան. Նախ խօսեցաւ կոմս Թորնիէլլի, որ հաստատելէ ետքը թէ երկու ազգերը հետզհետէ կը մօտենան մէկզմէկու, բուռն ծափերու մէջէն միեւնոյն բաժակ մը մէջ միացուց Իտալիոյ Թագաւորին եւ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին անունները: Նուագախումբը Իտալիոյ ազգային երգը եւ Մարսէյյէզը զարկաւ, որոնք յոտնկայս ունկնդրուեցան ներկաներուն կողմէ, եւ «Կեցցէ' Ֆրանսա» աղաղակը օդը թնդացուց: Պ. Միլրան յետոյ բանախօսութեամբ մը յիշեց թէ Իտալիա ո՛րքան լայն մասնակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի վերջին Միջազգային Արուեստահանդէսին, գովեց Իտալացիներու ուղղամտութիւնը, վերյուշեց երկու ազգերու միեւնոյն ծագումն եւ միեւնոյն խեչերը ունենալը, եւ Վերտիի յիշատակին Բարիզի մէջ արուած փառաւոր հանդէսը: Ցուցուց թէ Ֆրանսա որ անցեալ տարի կը մասնակցէր Իտալիոյ վշտին, երէկ ալ ուրախակից եղաւ անոր: Հուսկ ուրեմն յիշելով Թուլօնի մեծաշուք հանդէսները, եւ «երկու քոյր ազգերու անմիութիւն» մաղթելով, բաժակ ըստ Իտալիոյ Թագաւորին, Մարգարիտ Թագուհիին եւ Իտալական ազգին համար: Պ. Միլրանի յանդգնաբար արտասանած այս ճառը բուռն ծափերով ողջունուեցաւ, ու «Մարսէյյէզ»ը նորէն հնչեց արտասովոր խանդավառութեան մէջ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳԱՂԹԱՑԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ.— Գերմանիոյ գաղթային ընկերութեան համաժողովին բացումը կատարուեցաւ անցեալ չորեքշաբթի օրը Լիւպէքի մէջ: Նախագահը' Թոհ Ալպէտ Մեքլէնպուրկ ընկերութեան անդամները յորդորելէ ետքը կրկնապատկելու իրենց ջանքերը, դիտել տալով թէ անցեալ տարի միայն 400 նոր անդամակիցներ ունեցած է ընկերութիւնը, մինչ աւելի առաջ տարին 6000 նոր անդամակից կրցած էր ունենալ: Համաժողովին հինգշաբթի իրիկուան գումարման մէջ դուքսը տեղեկութիւններ տուաւ ընկերութեան աշխատութեանց վրայ: Առաջարկեց որ Հարաւ. Արեւմտեան Ափրիկէի մէջ ոչխարներ հասցնելու համար ընկերութիւն մը կազմուի: Ասոր համար գաղթային ընկերութիւնը տրամադրած է 300000 մարքի վիճակահանութիւն մը կազմակերպել: Ընկերութիւնը բաղձանք յայտներ է նաեւ որ գերմանական նոր հիւպատոսութիւններ հաստատուին Ծանկ-Ցէի հովտին մէջ:

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԳՈՐԾԱԾԵԼՈՒ Է.— Ինչպէս ընթերցողները կը յիշեն, հանրածանօթ միլիոնատէր Պ. Անտրիու Գարնէկի վերջերս 2 միլիոն ստեռլին նուիրած էր, համալսարանական կրթութիւնը Սկովտիոյ մէջ ծաւալելու համար: Այս մասին կատարուած բանակցութիւնները աւարտած են: Պ. Գարնէկի, Մ. Նահանգներու Պողպատի ընկերութեան Թուղթերէն 10 միլիոն տոլար արժէքով պարտաթուղթ յանձներ է իր նշանակած հոգաբարձուներուն: Այս պարտաթուղթերը 5% տոկոս կը բերեն, եւ այս տարեկան տոկոսիքն է որ պիտի հոգացուին ծախքերը: Պ. Գարնէկի այս առթիւ անգամ մըն ալ կը բացատրէ թէ ինք ի՞նչպէս կ'ըմբռնէ հարստութիւն մը գործածելու կերպը: Կ'ըսէ թէ քանի որ ինք գործի ասպարէզէն քաշուած է, իր պարտականութիւնն է գործածել «այն հարստութիւնը որ իբրեւ աւանդ իր ձեռքը անցած է ուրիշներու շնորհիւ:» Պ. Գարնէկի կը կարծէ թէ այդ աւանդը վճարելու լաւագոյն միջոցներէն մէկն է դրամ տալ, որպէս զի գիտական ուսումնասիրութիւնները աւելի դիւրութեամբ մշակուին Սկովտիոյ համալսարաններուն մէջ: Նմանապէս լաւագոյն միջոց մըն է կարելի եղած ամէն խնամք տանիլ այդ համալսարանները յաճախող արժանաւոր եւ կարող ուսանողներուն: Ամերիկացի միլիոնատէրին տուած դրամը մատակարարելու հոգը պիտի յանձնուի գործադիր մասնախումբի մը, որուն նախագահն է Լորտ Էլճին: Մասնախումբը կատարեալ ազատութիւն պիտի ունենայ պարտաթուղթերէն գոյացած հասոյթը գործածելու մասին: Տարեկան եկամուտին կէսը պիտի յատկացուի Սկովտիոյ չորս համալսարաններուն գիտական եւ բժշկական ֆագիւլթէներուն, պատմութեան, անտեսագիտութեան, անգլիական գրականութեան, արդի լեզուներու, առեւտրական ուսումներուն համար. իսկ միւս կէսը պիտի գործածուի Սկովտացի ուսանողներու ծախքերուն համար: Երկրորդ կէսէն աւելցած գումարը պիտի բարդուի առաջինին վրայ: Եթէ եկամուտէն ո. եւ է աւելորդ գումար մնայ, պիտի յատկացուի առեւտրական կեդրոններու մէջ լաբորատոր դասընթացքներ հաստատելու, գիւղերային դասախօսութիւններ ընելու եւ կամ մասնախումբին յարմար դատած մէկ եղանակով գործածելու: Թէ աղջիկները եւ թէ մանչերը պիտի կրնան օգտուիլ Պ. Գառնէկիի այս նուէրէն: Մասնախումբի անդամներուն մէջ կը գտնուին Լորտ Րօզպէրի, Սըր Հ. Ք. Պէնըրմէն եւ ուրիշներ, որոնք մեծամասնութեամբ պիտի կրնան իրենց յարմար դատած փոփոխութիւնները ընել նուիրուած գումարը գործածելու եղանակին մէջ:

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1319 Տ. Լ. 1901

Օր	ՄԱՅԻՍ	Սեֆեր	Յունիս
30	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Պահք:	25	12
4.33			4.23

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1813 մայիս 30/12 յունիսին Ֆրանսացի Մառէշալ Սուլդ Թարրակոնի մէջ կը յաղթէ Սպանիացիներուն:

—1827 մայիս 30ին կը մեռնի Աբրահամ ամիրա Թէրզեանց, հօրեղբայր Բարաքեան Գէորգ եւ Կարապետ պէյերու: Մեծապէս նպաստած է Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին շինութեան եւ տպարան հաստատած է Կ. Պոլսոյ մէջ 1824ին:

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմաչափեան աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	30	Պէյրութ	24	Պետերսպուրգ	21
Աղեքսանդրիա	—	Բարիզ	16	Վիեննա	19
Սօֆիա	17	Աթէնք	22	Թրիէսդ	23
Իզմիր	20	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	22

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ Ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեանի: Ներկայ էին նաեւ Տ. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի, Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան եւ քահանաներ:—Արմաշու Դպրեվանուց փոխ-Վանահայր Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան վերջին անգամ իր կողմէ ձեռնադրած 10 սարկաւագներու ձեռնադրութիւնն ու անոնց անունները ծանուցած էր: Ժողովը որոշեց Օրհնութեան կոնդակ մը գրել:—Զարսանճագէն Մակար Վ. ինչ ինչ պատճառներ մէջ բերելով, կարգ մը առաջարկներ ըրած էր կարգին մեկնելու համար, եւ Կրօն. Ժողովը Մակար Վ.ի այդ գիրը Ատենապետ Սրբազանին յանձնած էր, նկատառման եւ տեղեկագրութեան համար: Տ. Գրիգորիս Սրբազան այս անգամ Ժողովոյ ծանոյց թէ' Մակար Վ.ի մէջ բերած պատճառները բոլորովին անկարեւոր են եւ նկատառման արժան չեն իր պահանջները. ուստի Ժողովը որոշեց հեռագրաւ յանձնարարել Մակար Վ.ի որ անպատճառ պէտք է մեկնի կարին:—Կեսարիոյ Ս. Դանիէլի վանուց Տ. Ստեփաննոս եպիսկ.ը բացատրութիւն ուզած էր, վերջին անգամ կատարած իր երկու ձեռնադրութիւններու մասին: Տ. Ստեփաննոս եպիսկ. Պատրիարքարան զրկած է այս անգամ յատուկ բացատրութեանց գիր մը, որուն մէջ ներփակած է նաեւ Կեսարիոյ Կրօն. Ժողովին եւ Թաղ. Խորհուրդին պաշտօնական գիրը եւ Ժողովրդեան հանրագիրը, զորս նկատողութեան առնելով Կրօն. Ժողովը, հարկ դատեց հարցնել Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս եպս.ի թէ' Աւետիս Ներսէսեան եւ Աւետիս Խաչատուրեան միեւնոյն ա՞նձն են, եւ երկրորդ թէ' Կեսարեց կա՞ր վիճակին կը պատկանի:—Երզնկայի Առաջնորդ Դանիէլ Վ. յայտնած ըլլալով թէ քիչ ատենէն Պոլիս պիտի գայ, Ժողովը որոշեց յանձնարարել որ տեղւոյն Կրօն. Ժողովը կանոնաւորապէս կազմակերպէ եւ ապա մեկնի վիճակէն:—Մարզուանէն հանրագրութիւն մը հասած է Պատրիարքարան, որով Ակիբօրմոս եւ Զէնօր ք.ներու կարգալոյծ ըլլալը կը խնդրուի: Կրօն. Ժողովը նկատելով որ յիշեալ քահանաներու մասին արդէն պէտք եղած անօրինութիւնն եղած է, եւ թէ նոր ամբաստանութիւն մը չկայ անոնց մասին, հարկ դատեց տեղւոյն Առաջնորդին միջոցաւ հրաւիրել յիշեալ հանրագրերը ստորագրողները, որ համակերպին հաւեւոր իշխանութեան որոշման:— Ժողովը ատկէ զատ զբաղեցաւ նաեւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով:

ԵՐԶՆԿԱՅԻ Որբանոցին մէջ պատրաստուած գորգ մը Պատրիարքարան զրկուած էր իբրեւ նմոյշ: Նպաստից Ցանձնաժողովը որոշեր է գնել նոյն գորգը, Պատրիարքարանի հաշւոյն, քաջալերելու համար այդ նորահաս արհեստաւորները:

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ Տեղապահը Որբանոցի մը բացման համար առաջարկութիւն ըրած է Պատրիարքարան: Եւ որովհետեւ Նպաստից Ցանձնաժողովը այս միջոցին Որբանոցներու փակման վրայ աւելի կը խորհի ըստ որում պայմանեալ ժամանակը լրացած է, քան թէ նոր Որբանոցներ բանալու, բնականաբար Շապին Գարահիսարի Տեղապահին առաջարկը չպիտի կրնայ ընդունիլ: Լիմ Անապատի մէջ ալ Որբանոց մը բանալու առաջարկը ըրած էր Վանայ Տեղապահը բայց միեւնոյն պատճառով կարելի չեղաւ այս առաջարկն ալ ընդունիլ:

ԳԱՆՏԻԼԼԻԻ եկեղեցւոյն մէջ անցեալ կիրակի օրը արարողութիւն տեղի չունենալու մասին մեր երէկուան Թերթին մէջ գրուած հատուածը կարդացողներէ մէկը կ'ըսէ թէ, Ր. Հիսարի մէջ ալ ուր 120 տուն բնիկ Ժողովուրդ կայ եւ ամառը օդափոխութեան գացողներ ալ կը գտնուին, միայն կիրակի օրերը պատարագ կը մատուցուի, իսկ ուրիշ օրեր եկեղեցին խորին լռութեան մէջ է առաւօտ եւ երեկոյ: Մեր ընթերցողը՝ երկուշաբթի՝ Հռիփսիմեանց տօնին առաւօտուն զանգակի ձայնը լսելով եկեղեցի գացեր է «Անձինք նուիրեալք սրբոյն Քրիստոսի» շարականը լսելու, բայց զարմացեր մնացեր է տեսնելով որ Քրիստոսի սիրոյն նուիրեալ անձեր չեն մնացած այլ եւս Հիսարի եկեղեցւոյն մէջ' որ քրիստոնեայ կոյսի մը անունը կը կրէ թէպէտ, բայց ուրիշ քրիստոնեայ կոյսի մը տօնին օրը ոչ շարական մը կ'երգուի, ոչ պատարագ մը կը կարդացուի: Տեղւոյն քահանան որ կրօնի մխիթարութեան մեզմէ շատ աւելի պէտք ունի, ամէն օր ընդունեայն փողոցները եւ շուկանները կը չափչփէ, մինչդեռ անդին այսպիսի օրեր արարողութիւն չի կատարուիր: Տեղ մը ժամերգութիւն բնաւ չեն ըներ Ժողովուրդ չի կայ ըսելով, ուրիշ տեղ մը կ'ընեն այնպիսի պայմաններու մէջ, որ մարդ կը փորձուի ըսելու որ աւելի լաւ է որ լռեն քան թէ լղրճեն սքանչելի երգերը եւ աղօթքները: Կ'ըմբռնենք որ այսպիսի գիւղական եկեղեցիներու մէջ սովորական օրեր պատարագ չըլլայ, բայց ի՞նչ կը նշանակէ որ թաղ մը իր եկեղեցին ու միայն քահանան ունենայ, եւ առաւօտ երեկոյ ժամերգութիւն իսկ չկատարուի շաբաթ մը ամբողջ: Այս օրինազանցութիւնները, արարողութիւնները միմիայն ժողովրդեան համա՞ր կը կատարուին արդեօք, չենք գիտեր:

Եւ դեռ ո՛րքան այսպիսի զանցառութիւններ կան, որոնք երեւան պիտի ելլեն հարկաւ, եթէ Պատրիարքարանի պետական դրամ ունենայ և ամէնքը իրենց բաժինը առնելէ յետոյ կրօնական տեսուչի մըն ալ ճամբու ծախք հայթայթել կարելի ըլլայ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ Նամակը մեր առաջին էջին մէջ հրատարակելէ յետոյ Նամակ մըն ալ Ատրպատականէ ստացանք, որուն մէջ կը կարդանք նմանօրինակ դէպք մը։ Ամբաստանուողը Ս. Հ. Թաղի վարժարանաց տեսուչ Արամ էֆ. Ցովասափեանն է, որուն համար պաշտօնէութիւնը բնաւ համաձայնութիւն չէինք գտներ իր վիճակին, և հետեւաբար հաւատալի ալ չերեւիր։ Անդրոյ տարեկան եղողն ալ 11-12 տարեկան աղջիկ մըն է, որուն վիճակը շատերու մաքին մէջ տարակոյսներ կ՚արթնցնէ պատմուածներուն ստուգութեան վրայ։ Ատրպատականէն թղթակից մը կ՚ըսէ թէ՝ «խնդրոյն մէջ դաւադրութիւն եւ մեքենայութիւններ կը նշմարուին», և ասիկայ ալ անհաւանական բան չէ, որուն օրինակը ուրիշ տեղեր ալ կը տեսնուի ամէն առեն։ Օր պիտի գայ որ այս կարգի խօսքերու ականջ կախող չպիտի ըլլայ, և ինչպէս կ՚ըսէ Թրքական առած մը «Ստախօսին տունը այրեր է, ու ոչ ոք հաւատացեր է»։ Բայց ցաւալի է որ այն առեն բուն յանցաւորները անմեղներուն հետ պիտի փրկուին։ Մեզ կը գրեն թէ տնօրէնը մտադիր է պաշտօնէ դադրիլ։ Իրողութիւնը հարկաւ երեւան կ՚ելլէ որ և է միջոցաւ և եթէ կան զրպարտիչներ, կը խայտառակուին։ Մէկ կողմէ պաշտօնական քննութիւններ ալ կը կատարուին։

ԽԱՍՔԵՕՅԻ մէջ Հայ երիտասարդի մը ննջեցեալը օր մը մնացեր է, գրած էր պաշտօնակից մը, որովհետեւ ննջեցեալի ծախքը չէ կրցեր հայթայթուիլ, մինչեւ տանը չուրջը գտնուող Հրեաները մտածեր են իրենց մէջ հանգանակութիւն մը ընել եւ այդ ծախքը հոգալ։ Բարեբաղդաբար այդ հանգանակութիւնը չեն ըրեր, որովհետեւ պէտք ալ չկայ եղեր, քանի որ տեղւոյն Համբարձում քհյ.ն խոստացեր է նոյն օրը կատարել յուղարկաւորութիւնը, և որոշեալ ժամուն ալ կատարուեր է առանց օր մը մնալու։ Գալով Հրեաներուն, անոնք հետաքրքրութեան համար տանը չուրջը հաւաքուած են եղեր, և ոչ թէ դրամ տալու նպատակով, և այս ալ ամէնէն հաւանականն է։ Անցեալ կիրակի օրը Թաղ. Խորհրդարանի մէջ քննութիւն մը տեղի կ՚ունենայ և մեր պաշտօնակցին տրուած տեղեկութեան ստութիւնը պաշտօնապէս ալ երեւան կ՚ելլէ։ Մեր պաշտօնակցին լրաբերը «մէկ ամիսէ ի վեր թաղին աղքատներն ալ երեսի վրայ ձգուած են» գրած էր, բայց Նամակագիր մը կ՚ըսէ թէ աղքատները աւելի կուշտ և գոհ են հիմայ քան թէ այն առեն երբ նոյն ինքն տեղեկատուն անդամ էր նոյն մարմնոյն։ Լաւ կ՚ըլլայ որ այսպիսի նկատողութեր մարդերու թող չպիտի տրուի որ ազգային գործերու միջամտեն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ Փոխանորդարանի Ազգային Պատրիարքարանի.— Բնիկ մայրաքաղաքիս Թօփգաբու թաղէն Մ. Քերովբէ Ցարութիւնեան անուն այժմ իբր քառասուն տարեկան, միջահասակ, սեւաչեայ, սեւամազ, կարճ, արհեստով՝ տառաձուլարար, կնոջ տէր և զաւկի մը հայր եղող ազգայինն հինգ տարիէ ի վեր անյայտացած է։

Կը խնդրուի արգոյ Ազգայիններէ, որ եթէ երբեք յիշեալ ազգայինոյն ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին ո և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանիս ծանուցանել։ (Կնք+)

29 մայիս 1901

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Տիկին Մ. Միրասէեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են՝ Տիկին Մաքրուհի Ց. Գրնթեան՝ 108 ղշ., Տիկին Մաննիկ Տավուտեան՝ 54 ղշ.։

ԱԶԴ.— Կիրակնօրեայ դասախօսութիւնք Բերայի Արհեստանոցին մէջ, 1901 յունիս 3. ժամ 2.4½ (Ճ. Ե.)։

Դասախօս.— 1. Ռ. էֆ. Պէշիկեան. (Շարունակութիւն Հոգեբանական-Մանկավարժական դասուց) 2. Իշնոգիտ էֆ. Մուշեղեան (Բնական գիտութեանց ուսուցումը։)

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

11 Ցունիս 1901

Ֆրանսական 3% գոցուեցաւ	101.12
Րէժի	321
Գօնսօլիտ	25.10
Երկաթուղի	113.
Պանք Օթօման	553.
Թրանսվալ	89.75

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

(այս առտուան)

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւթէմայիզի առաջան պրուեցաւ Նիւսավէնսիկեան (Պրուսա) նահանգին հեռագրոց և թղթատարութեան Ա. տնօրէն Մահմուտ էֆ.ի։

Սանճաքի առաջան՝ Բաբիլի հիւպատոս Ահմէտ Ճէմիլ պէյի։

Սալիսէի առաջան՝ Մալիչէի ընդհ. հաշուակալութեան թղթակներու դիւանին քարտուղար Հաճի Շէհաբ, Սալոն և Խոմէր Ֆահմի էֆ.ներու և Հայ համձեռական հաստուկութենէն Ճօրճի Պապաստի էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան արուեցաւ Մարսիլիոյ ընդհ. հիւպատոս Սէյֆէտտին պէյի, և արտաքին գործոց դիւանի Ա. մեմէյյիզ Ռուբէն էֆ. Գարագաշեանի։

Դ. Օսմանիյէ՝ Հալէպի փոստաբաններէն Թորոս Չէքի և Սուլթանիյէ վարժարանի ուսուցիչներէն Ֆէրաիհեա Սալէմ էֆ.-ներու։

ԱՅՏԸՆԻ ԵՐԿԱՃԱՐԺԷՆ արկածեալներուն ի նպաստ կատարուած հանգանակութեան 95րդ. ցուցակին գումարը յանգած է 4,590,647½ ղշ.ի։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ սովեալներուն ի նպաստ կատարուած հանգանակութեան 30րդ. ցուցակի գումարը յանգած է 584,855½ ղշ.ի։

Տ. ԽՈՐԷՆ Գ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ.— Նախորդ Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ նկատողութեան առնելէ ետքը Տ. Խորէն Գ.ի Պատրիարք ընտրուելուն մազբաթան, մատուցած է կայս. Պալատ։ Այդ ընտրութիւնը վաւերացնող կայս. Իրատէն ալ աւլի օրը ելած է։ Դատական Նախագահութիւնը զայն թէզքէրէով մը հաղորդած է Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։ Մեծ-լողոթէթ Սթավրաքի Արիսթարքի պէյ Նամակաւ մը յայտնած է Տեղապահ Տ. Նաթանէլի թէ՝ ընտրութեան ձեռնադրութիւնները ի գործ դնելու առեն վեհ. Սուլթանին բարձր գոհունակութեան արժանի ընթացք մը ունեցած է, եւ թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած է նորընտիր Պատրիարքին ճամբու ծախքը հոգալ Սելանիկի նահանգին սնտուկէն։

—Տ. Խորէն Պատրիարքը զինքը մայրաքաղաքս առաջնորդելու գացող պատուիրակութեան անդամներուն սա հեռագիրը ուղղած է, իր ճամբայ ելլելուն մասին ըը ուղղած հեռագրին ի պատասխան.

—«Այս Ս. երկիրը բնակողներուն բոլորին փափաքն ալ այն է որ կիրակի օրը հոս պատարագեմ։ Այդ պարագային, եթէ Աստուած կամենայ, Տաֆնիէէն պիտի մեկնիմ կիրակի իրիկուն։»

—Ակերն-Օրոսի գայմագամը ծանուցած է Տ. Խորէն Պատրիարքին թէ՝ անոր ճամբու ծախքերը կայս. կառավարութեան կողմէ պիտի հոգացուին։

—«Նէա Էֆիմէրիս» լրագիրը կը ծանուցանէ թէ՝ Սելանիկի կուսակալ Թէվֆիգ պէյ Այնորոզ պիտի երթայ Տիեզերական Պատրիարք Տ. Խորէնը յանուն կայս. կառավարութեան շնորհաւորելու համար։

ՄԱՆԱՍԹԸՐԻ Ցունաց մետրոպոլիտը Տըրանիցա և Սալոնիկ գաւառակները գացեր է Ցոյն քահանաներ պաշտօնի կոչելու Պուլկար քահանաներու տեղ, որոնց ճամբայ տրուած է տեղացիներուն կողմէ։

ՍՕՖԻԱՅԻ ռուսական ընդհ. հիւպատոս Պ. Պահմէթիէվ կ՚ըսուի թէ Աթէնքի ռուսական դեսպան պիտի անուանուի հանգուցեալ Պ. Օնուի տեղ, որ վերջերս Մանհէյմի մէջ մեռաւ։

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓԸ.— Աւստրիական թերթ մը կ՚իմանայ թէ կայս. կառավարութիւնը բանակցութեան մէջ է Պոլսոյ կողմի քարափը գնելու համար։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքական Տեղապահ Տ. Նաթանայէլ երէկ առտու տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ստեփանոսի փաշայի հետ։

ԿԻՒԼՀԱՆԷԻ հիւանդանոցին բժիշկ Գերմանացի Տոք. Րիտէր էֆ. աւլի օրը Գերմանիա ուղեւորեցաւ, ընկերակցութեամբ Տոքդ. Մուսթաֆա էֆ.ի, Վիսպատէնի ջերմուկները երթալու համար, ինչպէս յայտնի է Տոքդ. Րիտէր էֆ. մէկ քանի ամիս առաջ Հայտար-Փաշայի բժշկական վարժարանին երկրորդ յարկէն վար իյնալով ծանրապէս վիրաւորուած էր։

ՖՈՆ ԳՈԼԷՃԸ.— Ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսդան ընկերակցութեամբ «Մուշէթ» պահականաւին հրամանատար տեղակալ կըրսուէի, աւլի առտու շոգեմակոյկով Թարաբիա Մոտա երթալով, այցելեց Ֆոն գոլէճ փաշային։ Դեսպանը ընդունուեցաւ վարժարանին տնօրէնին և բոլոր պաշտօնեաներուն կողմէ, աչքէ անցուց բոլոր դասարանները, վարժարանին ամէն մասերը, ու յետոյ ցերեկուան ճաշին ներկայ գտնուելէ ետքը շոգեմակոյկով Թարաբիայի ամառնային դեսպանատունը դարձաւ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ.— «Էքոնոմիստ Էօրոբէէն» ակզանաւորական թերթին մէջ Պ. Էտմոն Թէրի Օսմ. կայսրութեան ելեւմտից վրայ խօսելով կ՚ըսէ թէ՝ Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութեան հաստատութիւնը մեծ արդիւնքներ ունեցած է։ «Իր գոյութեան 18 տարիներուն մէջ, կ՚ըսէ Պ. Թէրի, այդ հաստատութիւնը 38 միլիոն 334,132 Օսմ. ոսկի գանձած է բաժնեփերերու հաշւոյն, և այս գումարին 36 միլիոն 324,045 ոսկին յատկացուցած է տոկոսի վճարման և հանրային պարտուց ջնջման։ Այս վարչութիւնը իր գործառնութեանց լաւ արդիւնքներով Օսմ. կառավարութեան վարկը ալ աւելի բարձրացուցած է։ Մասնաւորապէս երկաթուղիներու գործառնութեանց մէջ Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը մեծապէս օգտակար եղած է, որովհետեւ այդ կերպով Թուրքիա առանց իր ելմտական վիճակը ծանրացնելու երկաթուղիներու բարգաւաճման մղում տուած է։ Ցայտնի է թէ երբ ելմտական խմբակ մը Կ. Պոլսոյ մէջ բանակցութեանց մտնէ փոխառութեան մը կամ երկաթուղիներու շինութեան մը համար, Օսմ. կառավարութիւնը իբր երաշխաւորութիւն ցոյց կուտայ որոշեալ գաւառի մը կամ մը հասոյթները։ Այս հասոյթներու մատակարարութիւնը և վճարումն է որ Հանր. Պարտուց Վարչութեան կը յանձնուի։ Ասով այդ Վարչութիւնը ոչ միայն երկաթուղիներու բարգաւաճման, այլ եւ Թուրքիոյ երկրագործութեան զարգացման մեծապէս կը նպաստէ։»

ԽԱՆԽԱՅԻ Նամակատան տնօրէն Թալէաթ էֆ. մէկ քանի արարքներ գործած ըլլալուն պաշտօնանկ եղած, և իրեն յաջորդ կարգուած է Լէչքովիչայի Նամակատան տնօրէն Մահմուտ Նուսրէթ էֆէնտի։

ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ չէջլայ 20է աւելի գիւղերուն մէջ ժանտատենդ կործուած համաճարակ մը ծագած ըլլալով, բժիշկ մը զրկուած է այդ կողմերը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Նախորդ ընդհ. հիւպատոս կոմս Մացցա նոյն պաշտօնով Մոնրէալ(Գանատա) փոխադրուած է։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, աւստրիական, ամերիկեան և չուէտական դեսպանները աւլի օրը Բ. Դուռը երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Արտաքին Գործոց Նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ։

ՊԶՏԻԿ ՈՃՐԱԳՈՐԾ ՄԸ.— Գարամանեալի մէջ Իսլամ գաղթականի մը 13-14 տարեկան փոքր տղան երեք տարեկան աղջիկ մը պառիլը բռնաբարեր է։ Հէգ աղջիկը հէքէքէ գործարանին հիւանդանոցը փոխադրուած է։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Պասրայի մէջ մէկ քանի օրէ ի վեր ժանտախտի ո և է նոր դէպք չէ պատահած։ Եգիպտոսի Զագազիկ քաղքին մէջ Նախընթաց օրը մէկ նոր դէպք պատահեր է։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը ծանուցած է Պուլկար իշխանապետութեան թէ՝ վերջերս Ռումանիա գացող Պուլկար գաղթականութեան հոսանքին առջեւը առնելու համար որոշած է սահմանագլխին վրայ խիստ հսկողութիւն մը ընել։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Կայս. կառավարութեան հաշւոյն անգլիական Արմսթրոնկ նաւագործարանին կողմէ շինուելիք Բ. կարգի յածաւորականի մասին կնքուած պայմանագրութեան համաձայն, այդ յածաւորակը պիտի ունենայ 3250 թոնօ տարողութիւն, 330 ոտք երկայնութիւն, 42 ոտք լայնութիւն, 12000 ձիու ույժ և ժամը 22 մղոն արագութիւն։ Զինուած պիտի ըլլայ 22 մեծ և փոքր թնդանօթներով և պատրաստ պիտի գտնուի շինութեանց համար ըլլալիք առաջին մասնավճարէն մինչեւ 20 ամիս ետքը։ Այս յածաւորակը շինուելէն ետքը կա՛մ Դարդանէլի և կամ ուրիշ ուէ տեղ կայս. կառավարութեան պիտի յանձնուի, առանց ծախքի։

ՔԱՐԼՍՐՈՒՀԻ փամփուշտի գործարանին հետ կնքուած պայմանագրութեան համաձայն 3888000 փամփուշտ նոր բերցուած է, մայրաքաղաքս բերուելով կայս. կառավարութեան յանձնուելու համար։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Երէկ առտու գրած էինք թէ՝ մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան ուրիշ պաշտօնի մը կոչուած է և Պոլիս գտնուող իր կարասիներն ալ Թեհրան տարուած են։ «Սերվէթ» կը ծանուցանէ թէ՝ Միրզա Մահմուտ Խան Պերլինի պարսկական դեսպան կարգուած է։ Սակայն երէկ առտուան Թուրք թերթերը հերքելէ ետքը Մահմուտ Խանի Պերլին փոխադրուիլը, կը յայտարարեն թէ՝ նոյն իսկ դեսպանին կարասիներն անգամ Պոլսէն Թեհրան փոխադրուած չեն։

ԻՍԼԱՄ ԳԱՂԹԱԿԱՆԱՑ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԸ.— Զեռնհաս պաշտօնատան որոշմամբ օտար երկիրներու մէջ գտնուող Օսմ. հիւպատոսներու և պաշտօնեաներու կողմէ կայս. կառավարութեան տրուելիք աղերսագիրներն ու ամէն կարգի խնդրագիրները Իսլամ գաղթականներու յատկացուած դրոշմաթուղթին ենթակայ պիտի ըլլան։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Ցայտնի է թէ ասկէ առաջ Բ. Դուռն կողմէ կանոնագիր մը պատրաստուած էր, մայրաքաղաքիս և գաւառներու մէջ գործող ապահովագրական ընկերութեանց պաշտօնապէս ճանչցուելուն և վաւերացման գործողութեանց մասին։ Արդ, Ձեռնհաս պաշտօնատան կողմէ ամէն կողմ հրահանգներ տրուած են այս կանոնագրին մասին, որ ի մօտոյ գործադրութեան պիտի դրուի։

ՄԻՋՆՈՐԴՆԵՐԸ (Թելլալ).— Մայրաքաղաքիս միջնորդները Առեւտրական Սենեկին աղերսագիր մը մատուցանելով, խնդրած են որ իրենց համար ուրոյն արհեստավկաութիւն մը կազմուելով միջնորդներու յատուկ տեղի մը անուանուի։ Ձեռնհաս պաշտօնատան կողմէ այս խնդիրը նկատողութեան առնուած է։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Մահմուտ պէյ անուն առարտանին տէր և օտար մայրոյ դիւանին պաշտօնեաներէն Հոգգը պէյ աւլի օրը Գատըգիւղէն կառքով անցած պահուն կառքին ձիերը խրտչեր և սկսեր են սանձարձակ արշաւել։ Կառքը նոյն միջոցին պատի մը զարնուելով ջախջախուեր է։ Բարեբաղդաբար Հոգգը պէյ ժամանակին կառքէն դուրս նետուեր է, սակայն քարակոյտի մը վրայ իյնալով թեթեւ ճմլումներ ստացեր է մարմնոյ զանազան կողմերէն,

ՎԻԵՆՆԱՅԷՆ հասած հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ՝ Ֆրանց Ճոզէֆ կայսրը աւլի օրը այցելեր է այն ցուցահանդէսը, ուր դրուած էին վերջերս Եփեսոսէն գտնուած հնագիտական զանազան առարկաները։ Ներկայ գտնուեր են նաեւ Վիեննայի Օսմ. դեսպանը և Աւստրիոյ արտաքին գործոց ու կրթական նախարարները։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ.— Էտիրնէի, Տրապիզոնի, Սելանիկի և Պուլկարիոյ զանազան կողմերը վերջերս տեղացող յորդառատ անձրեւներուն հետեւանօք ողողումներ եղեր են, որոնք բաւական մեծ վնասներ պատճառած են։ Էտիրնէի մէջ հինգշաբթի օրը բազմաթիւ տուներ և խանութներ ջրով ողողուեր ու կոյուղիները աւրուեր են։ Միւս կողմէ կը կարծուի թէ այս անձրեւները բարերար ազդեցութիւն մը պիտի ընեն այս տարուան հունձքերուն վրայ։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ նոր հրատարակութեանց ծանուցումը կարդալ Սուրհանդակի Դ. երեսը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 10 յունիս.— Բեքինէն հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ Չինացիները չեն թողուր որ Եւրոպացիները ամրութիւններ շինեն դեսպանատուներու չուրջը։

—Երեսփ. Ժողովը վերսկսաւ վիճաբանիլ գործաւորներու հանգստեան թոշակի օրինագծին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թագաւորը եւ Թագուհին իրենց ներկայութեամբը ընդունեցին Մարոքի պատուիրակութիւնը։

ԲԵՔԻՆ.— Չորեքշաբթի գիշեր խումբ մը Ֆրանսացի զինուորներ նախատեցին քանի մը Հնդիկ զինուորներ։ Հնդիկները կրակ ընելով երկու հոգի սպաննեցին և 5 հոգի վիրաւորեցին։

ԽՈՀԱՆՆԷՍՊՈՒՐԿ.— Կ՚ըսուի թէ Զօր. Պօթա խնդրեր է Լորտ Քիչընըրէ տեսակցութիւն մը ունենալով Սթանտերթընի մէջ։

ԲԵՔԻՆ.— Կ՚ըսուի թէ Քուանկ-Սու կայսրը ծանր հիւանդ է։ Խնամակալուհին մտադիր է խնամակալ հաչակել գահաժառանգ Բաօ-ծօ իշխանը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Չինաստանի մէջ պիտի մնան 3600 Գերման զօրքեր, որոնց 800ը Շանհայ պիտի գտնուին։ Մէյմէկ վաշտ ալ պիտի մնան Բեքինի, Եանկ-Սուի, Լանկ-Ֆանկի և Շանհայքուանի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Հունգարիոյ Պատուիրակութիւնը ընդունեց պատերազմական նշմարացոյցը։ Բոլոր նահանգային ժողովները նիստի հրաւիրուած են յունիս 17էն 20։

—Երեսփ. Ժողովը Ն երկոյ Նաւաշրջանի վերջին նիստը գումարեց այսօր։ Նախագահը յայտարարեց թէ՝ այս Նաւաշրջանը յիշատակելի պիտի մնայ, որովհետեւ այնպիսի օրէնքներ քուէարկուեցան, որոնց համար երախտապարտ պիտի մնայ ազգը։

ԲՐԵԴՈՐԻԱ.— Մայիս ամսոյ մէջ 2640 Պօէրներ սպաննուած, վիրաւորուած կամ գերի բռնուած են։ 50 Պօէր ալ անձնատուր եղած են։ Ցունիս 1էն 10՝ 26 Պօէր սպաննուած, 4 վիրաւորուած, 409 գերի ինկած և 33 անձնատուր եղած են։

ՊՐԻՒՍԷԼ.— Կը հաստատուի թէ Զօր. Պօթա Նամակ գրեր է Քրիւկեր Նախագահին, յանձնարարելով որ հաշտութիւն կնքէ ընդունելի պայմաններով։

ԱՑՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՄԱՏՐԻՏ, 11 Ցունիս.— Խորհրդարանի մեծամասնութիւնը կազմող կուսակցութեան գումարման մը միջոցին, Պ. Սակաստա ծանոյց թէ մեծ փոխառութիւն մը պիտի կնքուի, պատերազմական և նաւային նոր ծրագիրներու գործադրման համար։

ԹՕՔԻՕ.— Ճափոնի կայսրը այսօր իր ներկայութեանը պիտի ընդունի Մառէշալ Վալտէրզէն։

ԲԱՐԻԶ.— Թրանսվալի մէջ Պօէրները պատերազմական խորհուրդ մը գումարելով, որոշեր են պատերազմը շարունակել։

—Ամսդերտամէն կը հեռագրեն թէ Նախագահ Քրիւկեր և Տքդ. Լէյտս Շվէյնինկ գացած են։ Հինգշաբթի օրը պիտի տեսակցին Տիկին Պօթայի և Պ. Ֆիշըրի հետ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ՄԷՋ

Սուրհանդակի բաժանորդագրուիլ ուզողները պէտք է դիմեն մեր գործակալ Ցովհաննէս էֆ. Սիմոնեանի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		27.01
Երէկուան բարձր գինը		27.01
Երէկուան վար գինը		26.37

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	112.50
Երէկուան բարձր գինը		112.50
» վար »		111.25
Րէժի	Լ. Օ.	14.—
Թրամվայ բաժնեթուղթ		6.02
» պարտաթուղթ		480
» ժուիսանս	Ֆր.	1.80
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ.Օ.	4.
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	86.
Թօբաք		462.
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն		262.50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

	ԼՈՆՏՈՆ, 10 Ցունիս	ԲԱՐԻԶ, 10 Ցունիս
	Անգլիական	Ֆրանսական
Անգլ. գօնս.	93.12	101.20
Օս. գօն. սէսի B.	.50	
» » » C.	27.63	
		25.05
» » » D.	24.50	25.05
Պանք Օթօմ.	12.	553.—
Թրանսվալ	3.50	89.50
Եգիպտական		
Օսմ. Րէժի		322.
Բրիօրիթէ		494.
Օսմ. Մաքսատուն		523.
Օսմանիէ		470.
Գրէտի Լիօնէ		1081
Իտալական		97.70
Սպանիական		71.42

ՍԱՊԱՆՃԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սապանճայի Հայ հասարակութիւնը ունի Նորաշէն վարժարան մը՝ Արամեան անուամբ, ուր կը յաճախեն 40է աւելի երկսեռ աշակերտներ 7-15 տարեկան։ Վարժարանը մասնաւոր և ուղղակի հասոյթներ չունենալով, ժողովրդեան վրայ դրուած տարեկան տուրքէն կը վճարուին վարժապետներու ամսականները։ Երեւակայեցէք ուրեմն վարժապետին նիւթական անձուկ վիճակը, երբ ժամանակին կամ ամբողջովին չի գանձուիր ժողովուրդէն այդ դրամը, ինչ որ հազուադէպ չէ։ Բարեբաղդաբար Սապանճայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամները այդ պաշտօնին կանչուելնէն ի վեր (չուրջ 2 տարի) ամէն ջանք չեն խնայած վարժարանին բարեկարգութեան համար, մինչեւ իսկ ի հարկին իրենց քսակներէն կ՚օժանդակեն վարժարանի և եկեղեցւոյ համար. մանաւանդ եկեղեցւոյս գանձապետ Սիրական էֆ. Աբրահամեան աշխատութեամբ և ջանք չխնայելէ զատ, վարժարանը փակուելուն առաջքն ալ կ՚առնէ, շատ անգամ իր քսակէն տալով ուսուցչին քանի մը ամսականները։ Թաղ. Խորհուրդը վերջերս ապացոյցը տուաւ կրկին իր դպրոցասիրութեան. նկատելով որ 40-50 աշակերտաց համար մէկ ուսուցիչ անբաւական է, օգնական ուսուցչութեան պաշտօնին կանչեց տեղացիներէն ըստ բաւականին ուսեալ Ցարէթ էֆ. Մկրեանը, որ երեք ամիսէ ի վեր կը շարունակէ յաջողութեամբ այդ պաշտօնը։ Մինչեւ ցարդ Սապանճայեցին կը սովորէր դուրսէն գտնել իր վարժապետը, որ բնականաբար խստապահանջ ըլլալով, հազիւ տարի մը կրնայ պաշտօն վարել, կը քալէ կ՚երթայ, և ահա կրկին կը փակուի դպրոցը մինչեւ որ նորը գայ, և այսպէս շարունակաբար։ Միանգամ ընդ միշտ ասոր առաջքը առնելու համար էր որ Թաղ. Խորհուրդը խոհեմութիւնը ունեցաւ ի պաշտօն կոչելու յիշեալ երիտասարդը։

∴ Սապանճայեցին ունի փոքրիկ գեղեցիկ եկեղեցի մը, կառուցուած յանուն Ս. Մինասայ. եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնը կը կատարուի Վարդավառի կիրակի օրը։ Շրջակայ տեղերէն, մանաւանդ Ատաբազարէն, Գըննըլարէն, Գուրտպելէնէն երկսեռ բազմութիւն մը կը լեցուի հոս, ոմանք հետեւեալ 5 6 ժամ հեռաւորութենէն, ոմանք ալ շոգեկառքով։ Ուրբաթ օրուընէ կը սկսի բազմութեան եռուզեռ մը, մինչեւ շաբաթ իրիկուն ամէն ուխտաւոր հասած ու ժամերգութեան ալ ներկայ գտնուած պիտի ըլլայ։ Ուխտաւորներէն շատեր նոյն գիշերը եկեղեցին կ՚անցընեն։ Կիրակի առաւօտ ժամերգութենէն անմիջապէս վերջը Ատաբազարցի ուխտաւորները արդէն պատրաստուած են մեկնելու, իսկ միւսները կը մեկնին երկուշաբթի առաւօտ։ Իրիկուան՝ Սապանճան դարձեալ իր սովորական երեւոյթը կը ստանայ։ Աւելորդ է ըսել թէ այս ուխտաւորներէն բաւական կոկիկ հասոյթ մը կը գոյանայ։

Թաղ. Խորհուրդը նկատելով որ Վարդավառը կը մօտենայ, որոշեց Սապանճա հրաւիրել Առաջնորդ Տ. Սահականնոս եպիսկ., Վարդավառի առտուն պատարագելու։ Կը յուսացուի որ եթէ Ս. Առաջնորդը հաճի գալ, ուխտաւորաց թիւը ալ սովորականէն շատ աւելի պիտի ըլլայ։

∴ Սապանճայի բովանդակ Հայ ժողո-

վուրդը անցնիլ օր ցաւալի կորուստ մը ունեցաւ։ Բարեսէր անձնաւորութեան մը, Աւշտատուր աղա Օհանեանի ծաղկատի կինը կնքեց իր մահկանացուն, ի խոր սուգ թողլով դժբաղդ ամուսինն ու պարագաները և գրեթէ բոլոր տեղացիները։ Օհանեան կառավարական ու ազգային շրջանակներու մէջ ծանօթ դէմք մըն է, և իր խոհական բնաւորութեամբ ամէնուն համակրութիւնը կը վայելէ, դպրոցի ու եկեղեցիի համար լիտրական կուսակ։ Աւետազարեան, Իզմիրեան ու Գրենըլարեան ալ բարեկամներ հասան ցաւակցիլ և յուղարկաւորութեան մասնակցիլ, որ կատարուեցաւ թուական բազմութեան ներկայութեամբ։

Սապանճա Յ. ԱՃԱՐԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Դպրոցի գիրք.—Նախակրթարանց երկրորդ սեռի աղոց ընթերցման համար։

1. Նախապատրաստական տարի էջ 128 գին 3 ղշ.
2. Ա. տարի աղջկանց համար » 4 »

Նշանաւոր հեղինակաց գործերուն հետեւողութեամբ։ Աժան գնով ու աժն բաւ պատրաստուած։ Ուսուցիչին և աշակերտին գործը հեշտացուցած է։ Շահեկան, հրահանգիչ նիւթեր, բարոյախօսներ, առակներ, ևն.։ Տպագրութիւնն նոր պատկերներով, լաւ թուղթ և փոխան կազմ։ Դպրոցի և գրչենի պաշտօնեաները միայն օրինակ մը թէ պիտի սաունան գրաւուն դիմելով։ Երկու մասին փոխատ ծախքը 2 դհկ.։ Նախապատրաստական Տարին խոկոյն կը զրկուի, և Աղջկանց Ա. տարին շուտով յուլիս։

Դպրոցաց համար զիճացուցիչ գինոյ։

Հասցէ.—Կեդրոնական Գրատուն (Զ. Թորոսեան)։ Կ. Պոլիս, Զապթիէ Ալլաւ, 64։

25—1

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՄԵՏԱՔՍԻ
ՄԱՆԱՐԱՆԱՏԵՐԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ

ԲՐՈՎԷԹՆԵՐ
ԿՇԻՌՆԵՐ
ՃԱՆԿԻԿՆԵՐ
ՀԱՏՏԵՆԵՐ

Մեր քով պատրաստ կը գտնուին, խիստ չափաւոր գիներով։ Եւ ուրիշ ամէն տեսակ յանձնարարութիւնք Եւրոպայէն բերել կը տրուին փութով ճշդութեամբ։

Հասցէ.—Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

43. Քէօբրիւլի խան 43. Կ. Պոլիս

Կեդրոնատեղի Շակէնի ճորաձնար մշտաձոս գրչածայրերու, որ մէկ անգամ թաթխելով ամբողջ երես մը գիր կրնայ գրուիլ։ 5—3

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշայի ֆուռ-ը, Թիւ 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

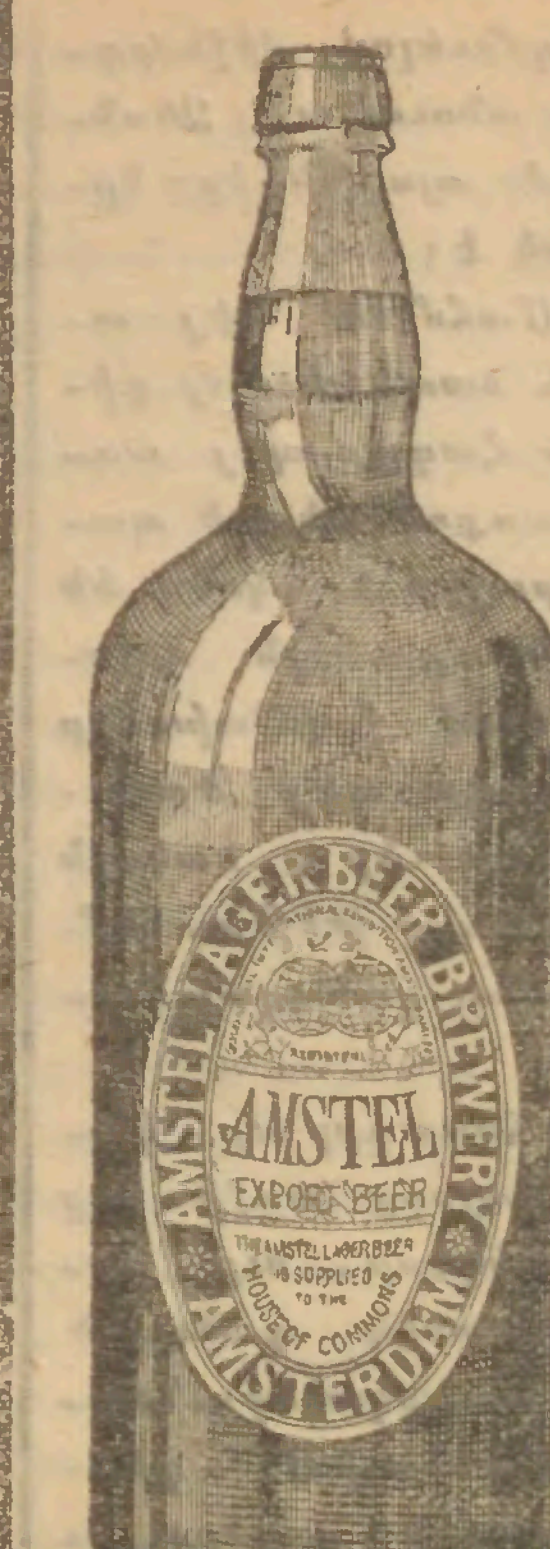
Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս յանձնարարուած անոյշները և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաֆիսան և ուրիշ տեսակ շաքարներու ճոխ մթերք մը։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 104—50

Վ. Մ. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Եւրոպայէ վերադարձած ըլլալով, իր կեդրոնական դարմանատունը հաստատած է Բերա, Մեծ-Փողոց, Սիթէ տ'Ալէփ թիւ 3 աբարթըմանը, ուր հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 4½-11 (Ը. Թ.)։ Գշ. Եշ. և Շբ. առաւօտները մինչեւ ժամը 4 կը գտնուի ի Գում-Գաբու Զարիֆեան դեղարանը։ Իսկ Բշ. Դշ. և Ուր. առաւօտները, ըստ սովորականին, Սկիւտար, Իճատիյէ, Սէթ-Պաշի փողոց թիւ 2։

Ծանօթ.—Եշ. առաւօտները Գում-Գաբուի մէջ աղքատաց ձրի։ 20—10

Biére d'Amstel, HOLLAND

ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿԻ ՅԱՐՄԱՐ

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԾԱՆՕԹ ԱՄՍԹԷԼԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԳՆԱՀԱՏԵԱԼ

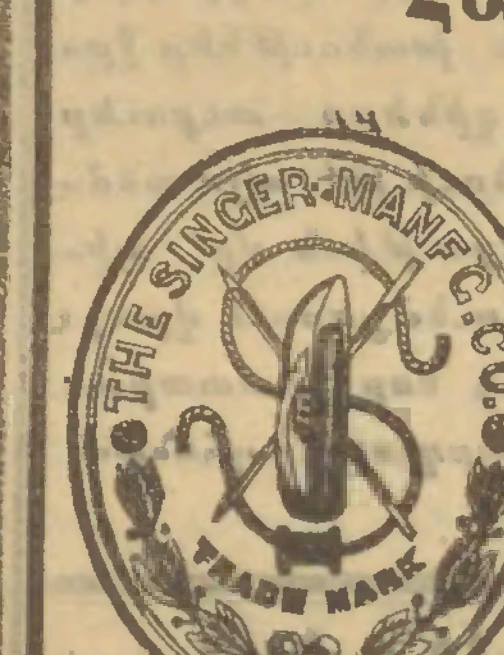
ԱՌՈՂՋ ԱԼԿՈՀՈԼԻ ԱՆՆԱՐԱՏ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

Գարեջուրը երբ իր բնական գոյն նիւթով և առանց ալկոհոլի պատրաստուած ըլլայ, անշուշտ անոր մարսեցուցիչ և կազդուրիչ յատկութիւնէն զատ, նաև խիստ օգտակար է ամէն անձանց, կանանց, ու նոյնիսկ տղայոց համար։ Ամէն անոնք որ ճաշի ատեն, կամ ճաշէն առաջ գարեջուր գործածել կը փափաքին, հաճին այն Հոլանտական Ամսթէլի գարեջուրը խմել որուն համեղ, զուտ և ամենաընտիր յատկութիւնը, ամէն տեղ ծանօթ ըլլալուն, գովել աւելորդ է։

Միայն կը յանձնարարենք որ, կեղծ նիւթերով պատրաստուած առողջութեան վնասող գարեջուրներէն չխաբուելու համար, միշտ պահանջուի շիշերու վրայ փակցուած սա՛ էթիքէթը։

Գիները խիստ դիւրամատչելի։—Կը գտնուի, մեծ նպարավաճառաց խանութները, դեղի մթերանոցները, դեղարանները ու մեծ ճաշարանները և պանդոկները։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Եէնի. Ճամի ճառուեսի, Ցրոսպէլեան խան, Պ. ՆԷՎՐՈՒԶԻ մթերանոցը։ 20—5

ՍԻՆԿԵՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԵՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են. և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքնաղ մետալ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին

Բերա, Շիշլի համբայ, Կալաթա—Սէրայի դիմաց։

Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին առեւ, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։

Գոլիս, Սուլթան-Համամ թիւ 2, և Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոն թիւ 13։

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՏԻՐԻՆԿ
ՊԻՉՄԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՄ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու փապրիքա Բարիզին 1900 էգսբոզիսիօնընտա 23 մետալյա իլէ էն պէյուք միւքեաֆաթը նաիլ օլմուշ տըր։

Պիչմէյէ մախսուս ալէթ ու էտէվաթ իմալընտա դիւնեանըն էն պէյուք ֆապրիգասը օլուպ Ամերիգատա 12000 ամէլէ իլէ սէնէվի 9000 մագինէ իմալ էտէր։

1901 1901

Եւ-էվվելէ միսլի կէօրիւլմէմիշ [illegible] «Տիրինկ» նամ մագինէ [illegible]

Իշթէ հէմէն պիր սէնէ տաhա [illegible] Միւրուր իտէն զէման չիֆթճի խալքըն էլ ալեթլէրի [illegible] թաքտիր էտիլմիշ տիր։ Պու մագինէլէր [illegible] 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ [illegible] «Տիրինկ» վէ [illegible]

Իսթէյէնլէրէ [illegible]

«Իտէալ Տիրինկ» նամ թէքէրլէք [illegible] «Իտէալ Տիրինկ» նամ Թըրփան

» » » օրաք պիչմէ » » » Թըրմըգ կիրպ

[illegible]

Պու մագինէլէրին [illegible] 1, 2, 3 նումէրօլը [illegible]

ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ — SALIBORINE
ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՎԱՍԻԼԱՔԻ ԹԷՈՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇԻ ԿՈՂՄԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Արտօնութեամբ Կայս. Առողջական. Ժողովին

Եւրոպացի բժիշկներու կողմէ գնահատուած ու հաստատուած։

Այս ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ կոչուած փոշին առանց դեղահատի կամ ուրիշ բանի խառնուրդի՝ օրական երկու կամ երեք անգամ միայն գործածելով անվտանգ կերպով բոլորովին կ'անհետացնէ ամէն ցաւերը, ջղացաւը, մարսողութեան դժուարութիւնը, ստամոքսի ցաւը և հազը։ Բաց ասկէ առանց ցաւ տալու՝ ստամոքսի ու աղիքներու մէջ մնացած կարծրացեալ մուրթերը և կոշտերը անհետացնելով, կրնայ մարդ ազատելէն քաւել։ Նոյնպէս ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ կրնայ գործածուիլ անկեալներու և ծերերու համար։

ՍԱԼԻՊՈՐԻՆ գործածողներ կը հաստատեն անոր ունեցած լաւ արդիւնքը, առանց երբեք ստամոքսը գրգռելու։

Գործածութեան եղանակը իւրաքանչիւր տուփի մէջ կը գտնուի։ Ընդհ. կեդրոնատեղին է Վասիլաքի Թէոտորիտէս դեղարանը, Ցրնազալը, Թիւ 55։ Կը ծախուի նաև Պօն-Մարշէն և ամէն առաջնակարգ դեղարանները և դեղօրէից մթերանոցները։ Գաւառներու դեղարաններու մէջ կը ծախուի 6 ղրուշի։

ԳԻՆ 5 ԴԱՀԵԿԱՆ

Գաւառներէ 6 դահեկանի բաւ զրկողը պիտի ստանայ տուփ մը Սալիպորին։

36—9

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թ. 25

Այս վաճառատան տէրը և հիմնադիրը՝ Արտակ Մուսիկեան՝ իր աշխատութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով, յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։

Հրապարակին վրայ և ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հսկել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան։ Գիներու մասին գաղափար մը այն ատեն միայն կարելի է ունենալ մարդ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.—Մեր հագուստը Հաճի Շահին վաճառատնէն առնենք։ —Ո՛չ, ո՛վ պիտի ելլէ 69 սանդուղներէ վեր։ Ո՛վ պիտի յոգնի մինչեւ հոն։—Ի՞նչ, չէ՞ք գիտեր, աշխարհ իմացաւ թէ Հաճի Շահին՝ խանին վերնայարկէն վար իջաւ իր յաճախորդներուն դիւրութեան համար, և այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդ՝ աժան հագուստ ծախելու հիւանդութեան բռնուած՝ չհամարձակեցաւ ուրիշներու նման սուտ և ծանր վարձքերու բեռան տակ մտնել։ Երկու տարի աժան վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց և վերջապէս գտա՛․․․։ Հետեւաբար յաճախորդները թէ դիւրաւ պիտի գտնեն զինքը և թէ միեւնոյն աժան գիներով հագուստ պիտի հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, և աժան ծախելուն մեծ պատճառը սա է որ շահածը ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Զինքը ճանչող և իրեն համակրողները գիտեն որ անձնական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սրտով Ալլահ պէրէքէթ վէրսին կ'ըսէ, և փառք կուտայ․․․։

—Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը և մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։—Մէկ թիւը 2 ղրշ.—Նորոգութեան պայմանութիւնները ձրի։

ԹԷՊԻՒՍ հանրածանօթ լուսանկարչատունը (Թ. Թարգուլ և Ա. Գավճեան) այս անգամ իր նախորդ տեղէն փոխադրուած է Պօն Մարշէին դիմացը, Ալլահվէրտի բնակարանին քով գտնուած նոր շէնքը։ Անգլիւս լուսանկարչատունը այս նոր շէնքին մէջ կ'արժէ անգամ մը տեսնել, որովհետեւ ոչ թէ լուսանկարչատուն այլ Արեւելեան թանգարան մը դարձած է։

ՏՈՔԹ. ՋԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Մանկաբարձ, և մանկական բժիշկ կիներու ախտաբանութեան և ջղային հիւանդութեանց։

Սոյն բժիշկը, որ երկար տարիներ Պոլսոյ մէջ ճարտարապէս իր արհեստը գործ դրած և ապա մէկ-քանի տարիներ ալ Բարիզի մէջ մասնագիտական ուսումներով զբաղած է, կը գտնուի Բերա Մէքթէպ-Պայրամ փողոց 29 թիւ տունը։

Իրեն մասնագիտութիւն ընտրած է մանկաբարձութիւնը, և բժշկութեան էն վերջին և կատարեալ մեթոդներուն համաձայն կը բուժէ կիներու ախտերը և զանազան ջղային հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև ուրիշ հիւանդութիւններ յաջողապէս կը բուժէ ելեկտրականութեամբ նորագոյն մեթոդով, մինչեւ իսկ չատ պարագաներու մէջ ազատելով հիւանդը սոյն միջոցաւ վիրաբուժական գործողութեան մը պէտքէն։

Ռէօնթկէնեան հրաշալի ճառագայթներով կը քննէ, կը գտնէ դիւրաւ կլլուած կամ ա և է կերպով մարմնոյն մէջ մտած դրամ, գնդակ, ասեղ ևն., ինչպէս նաև կոտրած կամ տեղէն խախտած ոսկորները, ստամոքսի, աղիքներու և երիկամունքներուն մէջ գոյացած քարերը կամ ուռերը, և վերջապէս սրտին և թոքերուն մէջ գոյացած հիւանդութիւնները, հիւծախտին զանազան աստիճանները, և անձի մը՝ հիւծախտի ենթարկուելէն առաջ՝ դէպի այդ հիւանդութիւնը հակամիտութիւն ունենալը կամ ոչ։ Այս բոլորը կը ցուցնէ (radioscopie) այցելուին. և ի պահանջել հարկին ատոնց լուսանկարն ալ հանելով (radiographie) յաճախորդին կուտայ իբրեւ մուրհակ։

Տքթ. Ջիլինկիրեան ամէն օր կէս օրէն վերջը հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, և հինգշաբթի օրերն ալ նոյն ժամուն ձրիապէս կը դարմանէ աղքատները։ 30—20

AU PRINTEMPS

Օ ԲՐԷՆԹԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ԳԱԼՖՈՐՈՒԼՕ

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 345

Բերայի թաղապետութիւնը Մեծ Պողոտան լայնցնելու համար, վերջնականապէս որոշած է ի մօտոյ Օ ԲՐԷՆԹԱՆ վաճառատունը (պատկանեալ Գ. Գալֆօրուլօ) կործել, ինչպէս նաև նորակառոյց Անգլիական դպրոցին քովը գտնուող ձիւս շէնքերը, վաճառատունը բնակարանաց վերաշինութեան միջոցին գոց պիտի մնայ, և անոր տէրը ստիպեալ է, կարելի եղածին չափ շուտ ամբողջ կերպասները, գլխարկները ևն. մեծ զիջողութեամբ ծախելու։ Ուստի վերոյիշեալ վաճառատան տէրը պատիւ ունի ծանուցանելու հասարակութեանը 100էն 20 զեղչով պիտի ծախուին առաջին կարգի մետաքսեղէններ և բրդեղէններ, անկողնոց վերարկուներ, զանազան կտաւեղէններ, ասուեղէններ, հովանոցներ, վերջերս Բարիզէն հասած և նուրբ ճաշակով պատրաստուած տիկնանց գլխարկներ, ևլն։

Հետեւաբար մասնաւորապէս կը յանձնարարուի արդոյ հասարակութեան այս պիտի առիթէ մը օգտուիլ։ 37—17

ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

LYTHITE

«Լիթայթ» մակդրոշմով Ամերիկեան ներկեր, ամէն ճաշակի յարմար գոյներով % 50 աժան սովորական իւղաներկերէն, ջուրի, արեւի և հրդեհի դէմ դիմացկուն. քաթալոկ և օրինակներ ձրի։ Դիմել Նիւէգզանտր Սթօր վաճառատուն, Ղալաթիա, Ինայէթ խան, Օսմ. կայս. Պանքային դէմ։

24—8

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (123)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

ՄԱՍՆ Բ.
ՍԻՐՈՅ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

Է.
ԺԻՌՈՏԻԱ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՏՐԱԳԻՐԸ

Ասկէ զատ Ժիռոտիաները քանի որ որսորդութիւն չէին ըներ, քանի որ բուսաբանութեամբ, կենդանաբանութեամբ չէին զբաղեր, ի՞նչպէս կ'անցընէին ուրեմն այդքան երկար ժամեր։

Օր մը յանկարծ Բիէա և Կասթոն հրամայեցին առագաստները պարզել և Նէմէսիս կարճ ճամբորդութենէ մը ետքը Սէնթ Օկիւսթէն ծովածոցին մէջ խարսխեց, ուր մնացած 8 օրուան միջոցին երկու եղբայրները բոլորովին բացակայեցան։

—Թերեւս քաղաքը կ'այցելեն, կը մտածեր Պաալըրէ։

Սակայն միւս կողմէ ալ մտածելով որ քաղաքը աչքէ անցընելու համար երկու ժամը բաւական էր, չէր կրնար խելք հասցնել Ժիռոտիա եղբարց բացակայութեան։

Սէնթ-Օկիւսթէն քաղաքը Հիւսիս. Ամերիկայի էն հին քաղաքն է, 1565ին շինուած ըլլալով, Սպանիացի գաղթականներու կողմէ։ Քաղաքին բնակիչները մարդկութեան զանազան ցեղերու խառնուրդ մը կը ձեւացնեն, և հոն կը վխտան ամէն ցեղէ բազմաթիւ դատարկապորտներ և վաղեմի պատուաբաշխուածներ, որոնք եթէ լաւ վարձատրուին, կրնան ամէն տեսակ արարքներ գործել։

Օր մը նաւապետ Պաալըրէ քաղաքին մէջ պտոյտ մը կատարած ատեն պատահմամբ Ժիռոտիա եղբարց հանդիպեցաւ, որոնք այդ կարգի մէկ քանի դատարկապորտներու հետ կը տեսակցէին։

—Աւելի պատուաւոր մարդեր կը կարծէի զանոնք, մրմնջեց պարկեշտ նաւապետը։

Եւ ուզեց ըսել անոնց թէ լաւ չէն ըներ այդ կարգի մարդոց հետ տեսնուելով։ Սակայն կանխահաս հրաման մը արգիլեց զայն իրեն։ Ժիռոտիաները հրամայեցին դարձեալ ճամբայ ելլել, և Նաւասոյի ծովածոցը վերադառնալով հոն խարսխել։

—Ի՞նչ է այս, չեմ հասկնար, մտածեց Պաալըրէ որ յետոյ ուսերը ցնցելով չարունակեց, բայց ի՞նչ պէտք ունիմ հասկըլու։ Թո՛ղ ընեն ինչ որ կ'ուզեն։

Նաւասոյի ծովածոցին մէջ Նէմէսիս միայն երկու օր մնաց և այդ միջոցին Ժիռոտիա եղբայրները ընդունեցին այցելութիւնը եզերք յաղթանդամ անձերու, որոնք կաշիէ հագուստներ, լայն գլխարկներ կը կրէին ու զինուած էին դաշոյններով և ատրճանակներով։ Երեքն ալ կը պատկանէին Ամերիկեան Հնդիկներու ցեղի մը, որ երկու Ամերիկաներու ոճրագործներուն ու գողերուն կէսը կը հայթայթէ։

Այս երեք բողոքանդիրները կը կոչուէին Մօք-Լի, Թոպ-Րոյ և Բէզլին։

Ասոնք երկար տեսակցութիւն մը ունեցան Ժիռոտիաներուն հետ, և ապա դարձեալ ցամաք ելլելով իրենց ձիերուն վրայ ցատկեցին և մէկ քանի վայրկեան ետքը աներեւոյթ եղան։

Նոյն օրը Բիէա և Կասթոն նոր հրաման մը տուին նաւապետ Պաալըրէի։ Հրամայեցին որ առագաստանաւը Սէնդ-Ժօն գետէն վեր ելլէ և կարելի եղածին չափ յառաջանայ մինչեւ ճամբորդել քաղաքը աւելի անդին։

Նաւը 30 մղոն միայն հեռու էր ծովեզերքէ, ինչ որ մէկ քանի ժամուան խնդիր էր Նէմէսիսի նման արագընթաց նաւի մը համար։

Նոյն օրը իրիկուան դէմ Նէմէսիս ծովեզերքին առջեւէն անցնելով աւելի վեր կը յառաջանար։ Քաղաքին բոլոր տուները ցած և փայտաշէն էին, ամէն կողմէ ահագին անտառներով կարծես պաշարուած։

Առագաստանաւը անցաւ քաղաքը և Պաալըրէ որ հեռաղհեաէ աւելի մտահոգ կը դառնար, խարսխեց նաւը Տէկոյի ընդարձակ հաճնագետիններուն դիմացը գետին ձեւացուցած մէկ խորշին մէջ,

—Սատանայի՞ն ո՞ր ծակը կը տանին մեզ սա տղաքը, կը հարցնէր ինքնիրեն Պաալըրէ։

Սակայն հասած էր այն վայրկեանը յորում պարկեշտ նաւապետը պիտի հասկնար ամէն բան։

* *

Գ. տը Մէրիքուռ, Հորտսա դուստրարտը, որուն քով ապաստանած էր Հորտսա տը Վիլֆօռ դուքսը, պզտիկ ամրոցի նման բնակարան մը չինել տուած էր, անհագին պարտէզով շրջապատուած, կարծես Սէնդ-Ժօն գետին մէկ կղզեակին վրայ կառուցուած։ Պարսպադուռը բաց ճամբուն հետ հաղորդակցութեան մէջ կը դրուէր չարժուն կամրջակով մը։ Դանէն ներս մտած ատեն այցելուին առջեւ ընդարձակ ծառուղի մը կը պարզուէր, գեղեցիկ ծաղիկներով զարդարուած, որուն ծայրը կը գտնուէր բնակարանը։

Այս բնակարանը շինուած էր կարմիր աղիւսներով և ունէր բազմաթիւ պատշգամներ, կանաչեղէններով ծածկուած։ Գլխաւոր շէնքին երկու կողմը կը գտնուէին երկու քառաչէն աշտարակներ և քիչ մը աւելի անդին կային սպասաւորներուն բնակարանները, գոմերը, ախոռները և ուրիշ բերքերու ամբարանոցները ևն.։ Պարտէզը և պարտուտը փոքր գետակի մը երեւոյթը տուած էին. ամէն կողմ դալարներ, հոտաւէտ ծաղիկներ, թուփեր, մարմանդներ են. կը տեսնուէին։

Գ. տը Մէրիքուռ, որու կինը մեռած էր և որ իր երկու զաւակներուն հետ կ'ապրէր՝ տխրութեամբ մտիկ ըրած էր Հորտսա դուքսը, երբ սա պատմած էր իրեն իր գլխուն եկածները, խաղցուած ահաւոր տաւալը են.։

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՋԻՋԷՐՃԵԱՆ